

הישיבה המאתיים-ושלושים וארבע של הכנסת השמינית

יום רביעי, כ"ט כסלו תשל"ו (3 בדצמבר 1975)
ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

א. החלטות בדבר אישור הוראות: 1. בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 4, 5, 7, 10), תשל"ה—1975; (תיקון התוספות מס' 13, 15, 17), תשל"ו—1975; 2. בצווי מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקונים מס' 43, 45), תשל"ה—1975; (תיקונים מס' 48, 51, 52, 53), תשל"ו—1975; 3. בצו מס קנייה על שירותים ושיעורו, תשל"ו—1975 *

רים, נוסף תנאי חדש: שכבות המגן ניתנות להסרה כדי להבטיח אי-שימוש לרעה.

חברי הכנסת, אני עובר לצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ה—1975. צו זה מובא לאישור הכנסת מטעמי זהירות גרידא. הוא מבהיר שהמונח "ספרים" בקשר ל"מכונות לכריכה" מתייחס גם לספרונים, חוברות, כתבי-עת, מחברות וכו'.

עוד צו שאני מתכבד להביא לאישור הכנסת הוא צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 13), תשל"ה—1975. צו זה בא להטיל את ההיטל הכללי של 15% גם על זהב כיוון שלאחרונה נוצר מצב שמחיר הזהב בשוק השחור היה גבוה בהרבה ממחירו בשוק הרשמי ולפיכך גדלה הכדאיות של הברחת זהב מיבוא רשמי לשוק השחור.

אני מתכבד להביא עתה לאישור הכנסת צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 15), תשל"ו—1975. צו זה מבטל את הפטור על טובין המשמשים לייצור ציוד לחימה. מערכת הבטחון תקבל במקביל פיצוי תק-ציבי אשר יאפשר לה לספוג את ההתייקרות שנגרמה עקב צו זה.

צעד זה בא לאור ההתפתחות שחלה בייצור לצרכי מערכת הבטחון, התפתחות אשר הביאה לגידול היבוא בממדים כאלה שמנעו פיקוח יעיל על השימוש בטובין הפטורים ממכס. התוצאה התבטאה בניצול לרעה של הפטור ויבוא של טובין, אשר לא שימשו לייצור ציוד לחימה, דבר שפגע פגיעה חמורה בהכנסות המדינה ובייצור המקומי של תחליפי יבוא.

הצו הוא בהתאם למדיניות הכללית ולעקרון שאין לתמוך במוסדות ממשלתיים וצבוריים בצורה של פטור ממסים אלא במסגרת תקציבית.

ועתה, חברי הכנסת, מתכבד אני להביא לאישור צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 17), תשל"ו—1975. צו זה מעלה את המכס הקצוב המינימאלי על נייר צילום שחור-לבן מ-2.10 לירות ל-3.50 לירות למטר מרובע נוכח היבוא במחיר הצפה הפוגע בייצור המקומי. השיעור הקצוב נקבע כך שהמכס החל על יבוא במחירים המקובלים לא יעלה.

אני עובר לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 43), תשל"ה—1975. צו זה

היו"ר מ. בן-פורת:

אני פותח את הישיבה. נתחיל בהחלטות בדבר אי-שור הוראות בצווים. רשות הדיבור לחברי הכנסת אמור ראי, בשם ועדת הכספים.

עדיאל אמוראי (בשם ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הכספים הגני מתכבד להביא לאישור הכנסת את צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 4), תשל"ה—1975. צו זה קובע מכס של 100% על פחים מצופים, המש משים לייצור קופסאות פח לשימורים שצריכתם כבר מסופקת על-ידי הייצור המקומי.

כן מעלה הצו את המכס הקצוב על אביזרי צינורות מ-1.60 לירות ל-4.00 לירות לק"ג במטרה להגן על הייצור המקומי מפני יבוא מהמזרח הרחוק במחירי דמפינג.

הצו הבא שאני מתכבד להביא לאישור הכנסת הוא צו תעריף המכס והפטור (תיקון מס' 5), תשל"ה—1975. צו זה מחליף את ההגנה האדמיניסטרטיבית על הרכבת אוטובוסים בהגנה פסיקאלית על-ידי קביעת מכס מגן בשיעור של 20%, במקום 10%, על אוטובו-סים מורכבים ועל מרכבי אוטובוסים. ההגנה לדולר נחסך תגיע לכדי 9 לירות לדולר.

על אוטובוסים שהרשיון ליבואם הוצא עד 1 באפריל 1975 ושיגיעו לארץ עד 1 באפריל 1976 נשאר בתוקף המכס של 10%, וזה מתוך כוונה לא לייקר אוטובוסים שהומנו כבר על-ידי הקואופרטיבים אך טרם הובאו לארץ.

כן מעלה הצו את המכס על חלקים המשמשים למזלגות-הרמה מ-7.5% ל-15%, כדי לצמצם את הה-גנה הניתנת כיום לייצור המקומי של מזלגות-הרמה ולעודד העמקת הייצור. במקביל הופחת המכס על המ-זלגות המוגמרות מ-55% ל-45%.

אני מתכבד להביא לאישור הכנסת צו נוסף, צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 7), תשל"ה—1975. צו זה מתקן את ההגדרה של סרטים הנהפכים ללווחות דפוס בתהליך פוטו-מכאני, כדי שיהיה ברור שהיא חלה אך ורק על סרטים המשמשים כאמצעי-עזר בשלבים של עשיית לווחות דפוס. לגבי סרטים רגילים לאור העוברים בעצמם בתהליך פוטו-מכאני, שהם פטור

חברת ו', ישיבה רל"ד

— החלטות בדבר אישור הוראות : בצווי תעריף המכס והפטור, בצווי מס קנייה ובצו מס קנייה על שירותים ושעורו (אמוראי, בן-פורת) —

הקונים את הלוחות מיצרני לוחות בעוד שאחרים מייצרים לוחות אלו לשימוש עצמי. מצב זה מאפשר הצהרה על מחירים נמוכים מהמחיר המקובל בשוק ועל-ידי כך עוקפים תשלום מס.

כעת נעבור לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 52). צו זה מבטל את הפטור על טובין המשמשים לייצור כלי לחימה כמקביל לביטול המכס על הטובין האלה.

ועתה נעבור לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 53). צו זה מטיל מס על שרשרות, בעקבות העלאת מס הקנייה על מוטות ברזל, שבין היתר מהווים חומר גלם לייצור שרשרות, נפגעה ההגנה שניתנה לייצור המקומי של שרשרות. כדי לשמור על הגנה מינימאלית לייצור המקומי הוטל מס קנייה על שרשרות בשיעור של 20%. שרשרות שיוצרו מחומר גלם שעליו שולם מס קנייה התיינה פטורות ממס.

כן מטיל הצו מס על כפתורים מחומר פלסטי או המכיל חומר פלסטי, שעל חומר הגלם לייצורם לא שולם מס, בשיעור שישווה את המס בייצור המקומי לזה החל על היבוא.

חברי הכנסת, הצו האחרון שאני מביא היום לאי-שור הוא צו מס קנייה על שירותים ושעורו, תשל"ו—1975. צו זה מכיל פירסום חדש של תעריף מס קנייה על שירותים שתוקם פעמים רבות מאז פירסומו ועקב כך היה השימוש בו בלתי-נאות.

הצו משקף את המצב הקיים, פרט לשינוי המס על שירותי מחשבים שמוצע להעלותו ב-10%. עם השינוי האחרון בשער החליפין של הדולר חלה העלאה כללית של מס הקנייה ב-10%, פרט למס על שירותים שלא ניתן להעלותו באותו זמן עקב הצורך באישור מוקדם של הכנסת. עתה מוצע להעלות את מס הקנייה על שירותי מחשבים מכיוון ששירותים אלה הם תחליפים למכירת מחשבים.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצווים.

היו"ר מ. בן-פורת :

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה על ההחלטות בדבר אישור הוראות בצווים.

ה צ ב ע ה

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 4), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 5), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 7), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 13), תשל"ה—1975, נתקבלה.

משנה את מס הקנייה על רכב במסגרת חשיפת הייצור המקומי ליבוא מתחרה. על יבוא רכב מסחרי מ-2.2 עד 4.5 טון הופחת המכס ב-5% מ-47.5%, אבל לא פחות מ-8,150 לירות היחידה, ל-42.5%, אבל לא פחות מ-7,300 לירות היחידה. בייצור המקומי הופחת המכס על מערכת ס.ק.ד. (חלפים) ב-7.5%, מ-30% ל-22.5%, ומס הקנייה הועלה ב-5%.

המכס על אוטובוסים מורכבים בכומר קיבול עד 18 נוסעים הופחת ב-5% מ-47.5% ל-42.5%.

בייצור מקומי הופחת המכס על מערכת ס.ק.ד. להרכבה מקומית של אוטובוסים כנ"ל ב-7.5%. מס קנייה הועלה ב-2.5% מ-40% ל-42.5% — כדי להעמידו על רמה לזו החלה ביבוא. כדי לקבל פיצוי חלקי על הפסד הכנסות הנגרם עם ביצוע שלב זה של החשיפה הועלה מס הקנייה על רכב מסחרי כנ"ל ב-2.5%. בסך הכל יופחת המכס על רכב מסחרי ב-300 לירות עד 500 לירות ליחידה.

חברי הכנסת, אני עובר לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 45), תשל"ה—1975. צו זה מתאים את ההגדרה של סרטים הנהפכים ללוחות דפוס בתהליך פוטו-מכאני לזו המופיעה בתעריף המכס.

כן מטיל הצו מס על חוטי ברזל מתוחים. עד כה היו אלה פטורים ממס קנייה ואילו חוט לא מתוח היה חייב במס קנייה — מצב שהביא לכך שהיה זול יותר לייבא חוטים מתוחים, על-ידי כך נגרמו פגיעה בהכנסות ובזיבוב במטבע-חוץ ונמנעה ההגנה על הייצור המקומי של תהליך המתחחה.

מס הקנייה יחול רק על חוטים מתוחים שלא שולם מס קנייה על חמרי הגלם לייצורם, כלומר למעשה יחול רק על חוטים מתוחים מיובאים.

חברי הכנסת, נעבור לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מספר 48) תשל"ו—1975 שבא לבצע את החלטת הממשלה מ-27 בספטמבר 1975 בקשר למדיניות הכלכלית שעליה הודיע שר האוצר לכנסת ב-9 באוקטובר 1975 והוא מתייחס להעלאה הכללית של מס הקנייה בשיעור של 10% ממחיר הסחורות. לגבי שורה של מוצרים עממיים יחסית הועלה המס בשיעור של 5% בלבד.

תוספת ההכנסה הצפויה מההעלאה האמורה, עד תום השנה התקציבית, היא כ-500 מיליון לירות.

הכנסת בישיבתה מיום 9 באוקטובר 1975 כבר רשמה לפניה את הודעת הממשלה בנדון.

כנסת נכבדה, אני עובר לצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 51), תשל"ו—1975. צו זה מטיל מס על שקים העשויים מחוט יוטה, מאחר שהתחליפים, שקים האורגים מחמרים פלסטיים או מחמרים טבעיים, חייבים במס. הטלת המס באה למנוע את האפליה לרעה של שקים אלו. עם זאת נקבע פטור ממס קנייה על יבוא של 2.5 מיליון שקים לשנה שאינם תחליפים לייצור המקומי ויובאו באישור משרד החקלאות. השינוי נעשה בתיאום עם משרד החקלאות.

כן מטיל הצו מס קצוב מינימאלי על לוחות פוליי-אסטר המשמשים לייצור כפתורים. יש מפעלים בענף

— החלטות בדבר אישור הוראות: בצווי תעריף המכס והפטור, בצווי מס קנייה ובצו מס קנייה על שירותים ושעורו (בן-פורת); הצעות לסדר-היום (בן-פורת, ג. כהן, פעיל, ידיד) —

(סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 48), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 51), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 52), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 53), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על שירותים ושעורו תשל"ו—1975, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 15), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 17), תשל"ו—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 43), תשל"ה—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושעורו) (תיקון מס' 45), תשל"ה—1975, נתקבלה.
ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה

ב. הצעות לסדר-היום התנחלויות בשומרון

היא: או מתנחלים או אש"פ, ברירה שפירושה הוא או מדינת ישראל או פלשתיין.

מאיר פעיל (מוקד):
גם ישראל וגם פלשתיין.

היו"ר מ. בן-פורת:
חבר-הכנסת פעיל, האם לא מוקדם מדי להתחיל בקריאות-ביניים? יש עוד חמש הצעות.

מנחם יריד (הליכוד):
גם חבר-הכנסת פעיל מופיע ברשימת המציעים, תהיה לו אפשרות לדבר.

גאולה כהן (הליכוד):
או מדינת ישראל או פלשתיין. אין ישראל ופלשתיין, אין ישראל ליד פלשתיין.

לפני שנים אחדות, כשאנשי "שיח" ו"מצפן" הפ-גיננו נגד ההתנחלות בחברון, הודתה ראש הממשלה הגברת מאיר שהיא מזועזעת מההפגנה ושאלה: למה אסור ליהודים לשבת בחברון? האם יש מקום בארץ-ישראל שיהודים אינם יכולים לשבת בו? ההפגנה היא נכשלה. ההתנחלות בחברון התרחבה. אבל מאז נתנסנו בכך שממשלת ישראל עורכת הפגנה מלווה בכוח כנגד מתנחלים בארץ-ישראל. מדינת ישראל היא המדינה היחידה שבה ממשיך להתקיים "נתחום מושב" ליהודים; המדינה היחידה בעולם שבה יש חלקים שבהם אסור ליהודים לשבת.

אמת, יש תשתית של חוקים למדינת ישראל. אבל מדינת ישראל כולה מושתתת על חוק אחד, חוק החוקים — הרעיון הציוני. ואם מדינת ישראל מפירה או פוגעת ברעיון זה נפגם תקפם של חוקיה. מתנחלי גוש-אמונים היום — כמו לפני שנים מספר מתנחלי גוש-עציון, הגולן, קריית-ארבע, היא חברון — לא הפרו שום חוק. במדינת ישראל לא קיים להלכה שום חוק האוסר על יהודים להתיישב בשכם או ביריחו, ביהודה ובשומרון. יתר על כן, קיימת מדיניות מוצהרת של

היו"ר מ. בן-פורת:
חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום. הנושא הראשון: התנחלויות בשומרון. רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן להצעתה לסדר-היום בנושא זה.

גאולה כהן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלת ישראל היתה מעדיפה לולא עלה לדיון בכנסת ההתנחלות בשומרון. זה, לדעתה, נושא שלא ראוי לדון בו היום — גם משום שבנושא זה דעתה נחושה, על-פי הכרזות ראש הממשלה, וגם משום שהם שמעסיק היום את סיעת המערך הוא הסיטרא אחרא של נושא ההתנחלות, כלומר למי למסור את יהודה ושומרון.

כפי שצפו הצופים אמש בטלוויזיה, סיעת המערך מפולגת כיום בין סיעת חוסיין במערך לבין סיעת עראפאת במערך. אם הממשלה תסכים בדיעבד לדיון היום, הרי יהיה זה כדי להוריד את הנושא באופן אל-גאנטי, בהלוויה ממלכתית, מסדר-היום. שכן היום חג התנוכה, חג ציונים קדומים, חג המכבים, ערב הכנס הציוני של מנהיגים יהודיים מהעולם בירושלים. לא, זה לא נעים להוריד מסדר-היום הצעה בעניין התנחלות. כשייגמר בעזרת השם הכנס וכולם יגמרו בו להישבע "אם אשכחן ירושלים", והמנהיגים יסעו להם, והחלטת מועצת הבטחון תשכן קצת ותישכח הרבה, והנהר השמיני של תנוכה יכבה סוף סוף — אז יהיה הרבה יותר נוח לעשות מעשה אנטי-ציוני. ייתכן איפוא שממשלת ישראל סבורה שהיא תצליח להוליך שולל את מר מילר וחבריו, אבל היא לא תצליח להשלות את הכנסת. הצעה לדיון צריכה להיות מלווה בהבטחה שהוא יתקיים או היום או בעוד ימים מספר, מכל מקום לא לפני סילוק המתנחלים, חס וחלילה, שאני מקווה כי לא תבוא. אני מבקשת את שר הבטחון להתייחס בדבריו להצעה זו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שלנו הוא לא הורדה או אי-הורדה של מתנחלים. הברירה

באוגדה של אידי אמין, עולים לשלטון הטורקיסטים ולא משתפי הפעולה. הורדת המתנחלים פירושה: או אש"פ או המתנחלים. אני חוזרת ואומרת זאת כמוטו, כי זוהי המציאות. במקום להחזיר לפלשתינה את השם המקורי שלה: ארץ-ישראל, שהיתה מטרת הציונות, במקום יהודיזאציה של ארץ-ישראל, אתם עוסקים ביהודיזאציה. הבה נראה מה פירושה של יהודיזאציה זו. נניח לרגע שחסיין מסכים לקבל מדיכס את יהודה ושומרון; הוא וסבו כבר לחמו נגד קיומה של מדינת ישראל. חסיין הוא בעל בריתו של אסאד. ומי יערוב לנו שחסיין לא יפנה מחר את מקומו לעראפאת? מי יערוב לנו, גם אם תהיה מדינה אחת של ירדן, שמחתריים לא יתפלגו ותהייה שתי מדינות? אפשר למנוע זאת? אז תוקם שם מדינה שלישית שערפאת או חבש יישבו בה, במקום, להבדיל, הרב לווינגר וחנן פורת. במקום לתת צו פינוי למטה הראשי של האו"ם בירושלים, אתם מפנים את מי שקל יותר לפנות — חלוצים יהודים.

ראש הממשלה שאל: מהי האלטרנאטיבה? זו השאלה הקלאסית כאשר אין יודעים מה התשובה. יש אלטרנאטיבה: או בדרך שהציע חברי-הכנסת בגין בשם הליכוד, דרך הציונות המדינית — החלת החוק הישראלי על יהודה ושומרון; או דרך הציונות המעשית — ההתנחלות. הדרך השלישית היא אש"פ, ולא בשומרון בלבד אלא בכל הארץ.

אדוני היושב-ראש, אני מודה שבכל פעם שאני עולה על הדוכן הזה הנני מלאת הרגשת תיסכול עד יאוש, כי זה לא עניין של קו פוליטי, זה עניין של אופי. איך אפשר לשכנע אופי, מה גם אופי של "מה יגידו" ו"אין ברירה" ו"תהיו ריאליים" ו"מה האלטרנטיבה"? אתמול שאלתי בקריאת-ביניים: מניין אתם לוקחים כוח, בלי בוששה, לעלות על הדוכן ולהמשיך לחוות תחויות המתבדות לא מחתריים אלא כבר מחר? תכל ששר החוץ איננו כאן, אבל זה נוגע לכל השרים. אם אינכם מסיקים את המסקנות ויורדים בכלל מהבמה, אם אתם ממשיכים לעלות פה על הדוכן — פנייה לי אליכם, גם אליך, כבוד שר הבטחון: לא כל-כך חלק, קצת יותר גימגום, קצת יותר סומק, קצת יותר אמת. הכל עניין של אופי. החלוקה איננה בין אוהבי ארץ-ישראל ובין אוהבי ישראל פחות, אלא בין המאמינים יותר ובין המאמינים פחות. מבחינה זו, אדוני שר הבטחון, כל צעיר שראיתי אתמול בסבסטיה אשר בשומרון הוא חזק יותר ממך. ואני אומרת זאת בכל האחריות. הוא חזק יותר לא מפני שהוא חכם ומתוחכם יותר. תמימותו היא אותה תמימות שמפא"י שכחה שהיתה אצלה, שהיתה אצל כל החלוצים בכל המפלגות —

משה כרמל (המערך):

כל החלוצים בחירות, כל החלוצים בגוש-אמונים.

גאולה כהן (הליכוד):

— זאת היתה תמימות יוצרת של כל המפלגות, של החלוצים בקרב כל המפלגות. אבל זו תמימות —

משה כרמל (המערך):

איך את מדברת על החלוצים? בוששה, תתבייש לדבר כך — — —

ממשלת ישראל בדבר התנחלות בנחלת אבות שיהודה ושומרון הן לבה. נכון, בגוגע לשאלות כגון "מתי", "איפה" "מי" ו"איך" דרוש אישור רשמי של ועדת שרים. ונכון הוא שמתנחלי גוש-אמונים פגעו בסדר הטוב בצאתם לדרך בלי רשותה של הרשות. בלי רשות, אבל לא בערמה ולא במחתרת. אבל גם נכון שממשלת ישראל לא פעלה במשך שמונה השנים בהתאם למדיניות המוצהרת, לא הקימה ישובים, ולא מאחזים של אזרחים, כמו ארבעה המאחזים האזרחיים שעליהם החליטה ועדת השרים, "מאחזים" ולא "ישובים", ניסוח שהזכיר לי את ימי המאבק בשלטון הור, ואת הביטויים "מאבק רצוף" או "מאבק צמוד", כל המושגים שרק מבלבלים אותנו ואינם מועילים לנו בעולם.

במקום שיצא הקצף על ממשלת ישראל הוא יוצא על המתנחלים.

מדינת ישראל היא אכן מדינת חוק. אבל אם יש משהו עכור בקצף הזה, הרי זה משום שבעיניהם של רבים מאלה שטיפו לנו מוסר בשם הדמוקרטיה, שלטון החוק, יותר מאשר השלטון נועד להגן על החוק, החוק נועד להגן על השלטון, שלטונם הם. ואם יש משהו צבוע בקצף הזה, הרי זה משום שרבים שטיפו פה מוסר בשם סכנת מלחמת אחים, עוד יכולים ללמוד אהבת ישראל מן המתנחלים. אני בטוחה שידברו היום חברי מפ"ם. תמיד כאשר אני מדברת על צביעות, אני נזכרת במפ"ם. רבותי, חברי הכנסת ממפ"ם, עובדה היא, גוש-אמונים התנחל בשטח מבלי לנשל ערבי אחד. ואילו מרחק קילומטרים מספר מפ"ם יושב קיבוץ נחשון של מפ"ם על שטחים של פליטים ערביים. אתם המנשלים ולא הרב לווינגר.

חברי הכנסת, הברירה היא: או המתנחלים או אש"פ, ברירה שפירושה הוא: או ישראל או פלשתינה. שני הלאומים של ממשלת ישראל הם: (א) לא נסכים למדינה שלישית בין ישראל וירדן; (ב) לא ננהל משא ומתן עם אש"פ כל זמן שלא יכיר בישראל — ואינני רוצה להתייחס היום להצהרות של שגרירנו באו"ם, הצהרות שהן גם מגוחכות גם לא פוליטיות. אשר ללא הראשון — לא נסכים למדינה שלישית בין ישראל וירדן — שום אדם, גם לא ידיד בעולם, לא יבין זאת. דעת הקהל בעולם לא תבין התערבות יהודית בשאלה מי ישלוט בירדן. דעת הקהל בעולם, אדוני שר הבטחון, יכולה להתנגד להתיישבות יהודים ביהודה ובשומרון, אבל היא יכולה להבין זאת. היא יכולה להבין שיהודים רוצים להתיישב ביהודה ובשומרון, אבל היא לא תוכל להבין שישראל לא תסכים למדינה שלישית בין ישראל וירדן.

אשר ללא השני: אתם מכנים את אנשי אש"פ "כנופיות אש"פ" ו"מרצחים", ובצדק, אבל אם בעזרת ברית-המועצות ובעזרת קיסנינג'ר, גדול המשלים-מלשון אשליה — שידעה מדיניות חוץ כלשהי, אם ימצאו להם נוסחה של הכרה דה-פקטו במדינת ישראל, כמו שהיטלר הכיר בפולין ובצ'כיה. כפי שהזכיר אתמול חברי-הכנסת לנדאו, תמסרו להם את יהודה ושומרון. העולם רגיל היום לכך שלא משתפי פעולה עולים לשלטון, לא משתפי פעולה כאלה שאתם מחפשים בין הערבים ולא תמצאו אותם. אני מסכימה לדעת השמאל הקיצוני האומר שכל ערבי הוא אש"פ. העולם רגיל היום לכך שבכל הארצות המשתחררות, החל מאליזיריה וכלה

גאולה כהן (הליכוד):

אני לא מאפיינת את החלוצים, אני לא מאפיינת שום דבר, אני דיברתי על החלוצים של כל המפלגות.

(חבר-הכנסת מ. ידיד קורא קריאת-ביניים)

(חבר-הכנסת מ. כרמל קורא קריאת-ביניים)

היו"ר מ. בן-פורת:

חבר-הכנסת כרמל, לא ייתכן שתנאם מהכסא.

משה כרמל (המערך):

היא מגדפת. דרוש מצח נחושה כדי לדבר כך.

בן-ציון קשת (הליכוד):

חבר-הכנסת כרמל לא הבין.

גאולה כהן (הליכוד):

לא רק את זה אינו מבין.

היו"ר מ. בן-פורת:

תמשיכי בבקשה, חברת-הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (הליכוד):

אני מגתחת מצב על-פי הערכתי.

(חבר-הכנסת מ. כרמל קורא קריאת-ביניים)

אתם לא אמרתם אף פעם מי אוהב ישראל ומי לא אוהב ישראל? אתה מעז לומר לי את הדברים האלה, אתה, מר כרמל, שעד היום יש בלבך שנאה? עד היום אתם חדורי שנאה. אתה מטיפ לי מוסר?

חייקה גרוסמן (המערך):

אנחנו צדקנו ואתם לא.

מנחם ידיד (הליכוד):

תתביישו לכם.

גאולה כהן (הליכוד):

אתם שמגיל שש-עשרה הטבעתם חותם על כל אחד מאתנו, שמתם תווית על כל אחד מאתנו.

מנחם ידיד (הליכוד):

אתה, חבר-הכנסת כרמל, ראינו אותך — — — ולא אמרת אמת.

היו"ר מ. בן-פורת:

אתם גורמים לכך שהיא מסיימת את זמנה. קריאת-הביניים הן על חשבונה, לא על חשבון הכנסת.

מנחם ידיד (הליכוד):

אי-אפשר לעבור בשתיקה על דברי חבר-הכנסת כרמל. אי-אפשר לעבור בשתיקה על דברי בלע כאלה.

יוסי שריד (המערך):

אבל מה שטוב הוא שמתוך הקריאות האלה עולה אהבת ישראל, ממש אהבת ישראל.

גאולה כהן (הליכוד):

אתה מדבר על אהבת ישראל.

מנחם ידיד (הליכוד):

— — — שנאת ישראל.

(קריאה: חבר-הכנסת ידיד, הגזמת).

גאולה כהן (הליכוד):

אני ממשיכה להשמיע את דברי:

אותה תמימות שהיתה אצל החלוצים מכל המפלגות שבאו להקים את המדינה היתה תמימות יוצרת, תמימות שאינה מתעלמת מן המכשולים שבדרך, אך מאמינה בכוחה לגבור עליהם. הם ינצחו אותך לבסוף, שר הבטחון. וכבר אמרתי שאין זה משום שהם חכמים או מתוחכמים יותר אלא משום שהם מאמינים יותר. כל שר בטחון בישראל יכול לשאוב בטחון מהמתנחלים. במקום שהם ינצחו את הממשלה, הצטרף אליהם כדי שעם ישראל ינצח, שכן אם מנצחים אותם, מנצחים חס ושלום את הציונות. על נצחון כזה אפשר לומר בפה מלא: עוד נצחון אחד כזה ואבדנו.

אדוני שר הבטחון, אין לי ספק שהכינות נאום. אם אין בו אישור להתנחלות, אני מציעה לך, בשם סיעתי, לוותר עליו.

ולבסוף, יש כאן אולי מקום למלה אחת של תזכור רת. החיילים שלנו אינם צבא שכירים; הם צבא עם. לא זה בלבד שהמתנחלים עצמם הם חיילים אלא לכל חייל שנשלח להוריד אותם יש שם את, בן או אב. אחרי ההורדה הראשונה של מתנחלי אלון-מורה אמרנו פה בכנסת שזה עלול לגרום לכך שיום אחד החיילים שיי-שלחו להוריד מתנחלים יפרו פקודה. אל תקרב, אדוני השר, את היום הזה.

אדוני שר הבטחון, אני מציעה לך לעלות לכאן ולחת, בשם ממשלת ישראל, למתנחלי גוש-אמונים אשר בשומרון את אישור ההתיישבות במקום. אין לי ספק שבוזה תאמר מה שבאמת גם על לבך ואולי גם מה שאתה אומר בהזדמנויות אחרות. ואין זה עניין של סוד בטחוני. את זה אתה יכול גם לומר לכל עם ישראל כי זו התשובה למועצת הבטחון, זו התשובה לאש"פ, זו התשובה הציונית.

היו"ר מ. בן-פורת:

רשות הדיבור למציע הצעה לסדר-היום באותו נושא, חבר-הכנסת מאיר פעיל.

מנחם בגין (הליכוד):

אינני מניח שזה בדיוק אותו דבר.

היו"ר מ. בן-פורת:

אותו נושא. אם זה בדיוק אותו דבר, נשמע מפיו.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, באתי להציע לכנסת להעלות במליאתה לדיון את כל עניין ההתנחלות בשומרון, ואנאק מדוע.

רבותי, על שלושה פשעי ההתנחלות בשומרון ועל ארבעה צריכה כנסת ישראל להשיב.

דוד קורן (המערך):

איוז ציטטה!

מאיר פעיל (מוקד):

אתה רוצה שאקרא לפניך את המקור? הוא הרבה יותר חמור. אקרא לפניך את המקור.

יגאל הורביץ (הליכוד):
מהו המקור?

מאיר פעיל (מוקד):

... אלה המה ארבעת הפשעים.

אחד — על שאנשי גוש-אמונים וגורריהם מצעירי חירות והליכוד פורעי חוק כלפי ישראל וכלפי ישמעאל בכך שהם רוצים לכפות על כולנו התנחלות בשטחים המוחזקים, לגרור את כולנו להגן עליהם ולהטות את משאבי המדינה, הבטחוניים, הכלכליים והאנושיים, בניגוד לרצון הציבור המתבטא על-ידי הכנסת והממשלה.

(חבר-הכנסת ע. נוף קורא קריאת-ביניים)

במטותא מכבודך, חבר-הכנסת עקיבא נוף.

שניים — על שמרבית אלה ההולכים בתלם ההפגנות הם מתנדבים ממוסדים מאוז המאורגנים בחופ-שות הלימודים — בסוכות, בחנוכה וכו' — רובם תלמידי ישיבות ובתי-ספר תיכוניים דתיים ופנימיות דתיות הצועדים על-פי מצוות מוריהם ורבניהם, פה ושם גם מצטרפים אליהם ממוסדי תנועת בני-עקיבא. האם זו תוצאת התקציבים של החינוך הדתי הנחמק על-ידי משרד הדתות ותקציבי סוכנות שונים?

(קריאת-ביניים)

יגאל הורביץ (הליכוד):

גם אלה הלומדים על חשבון הצבא.

מאיר פעיל (מוקד):

שלושה — על שחלק משרי הממשלה מעודדים את מפגיני גוש-אמונים, מי הרבה ומי מעט, למען הצלחתם. זאת בין על-ידי שלא מפנים אותם, בין על-ידי שמסייעים להתנחלויות בלתי-חוקיות אלה בדרכי חרש להת-בסס ולהתנחל אחר-כך, דוגמת התנחלות קשת בקר-נייטרה וברמת-הגולן והתנחלות עפרה שבבעל חצור, על-פי התקדים ההיסטורי של קריית-ארבע שהיא יותר מושבת בארון מאשר התיישבות ציונית חלוצית.

מנחם הכהן (המערך):

כל ההתנחלויות האלה הן חוקיות.

מאיר פעיל (מוקד):

אפשר להמשיך, במטותא ממך?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חבר-הכנסת פעיל הוא נגד התנחלות והתיישבות בכלל.

מאיר פעיל (מוקד):

מה שחבר-הכנסת פעיל הוא בעדו או נגדו הוא יודע להגיד טוב מאוד, בלי העזרה של חבר-הכנסת המכובד מאוד, חבר-הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

זו הבעיה שלך, שאתה יודע להגיד את זה טוב מאוד.

דוד קורן (המערך):

חבר-הכנסת פעיל, אתה האחרון שרשאי לבקש שלא יתערבו בדבריו בבית הזה.

מאיר פעיל (מוקד):

אני מסכים שתתערב. ככל שאתה מתערב יותר אתה עוזר לי יותר.

הי"ר מ. בן-פורת:

לא, אניני מסכים. תמשיך בבקשה.

מאיר פעיל (מוקד):

שהרי הנימוקים הנבונים שלך מזועזעים מוסרי ארץ. עכשיו אעבור לנימוק האחרון, הרביעי.

יגאל הורביץ (הליכוד):

האחרון.

מאיר פעיל (מוקד):

אמרתי: על ארבעה פשעים, והו' האחרון.

חיים לנדאו (הליכוד):

לא אשיבנו — שכחת לומר. כך כתוב.

מאיר פעיל (מוקד):

אמרתי "להשיב", לא ציטטתי את הכתוב. שם כתובה נבואת זעם חריפה ביותר. קטונתי מעמוס הנביא.

חיים לנדאו (הליכוד):

באמת קטונת מעמוס הנביא. איך זה קטונת ממנו?

מאיר פעיל (מוקד):

על חטאנו הרביעי, שהוא לדעתי העיקרי, חבר-הכנסת דוד קורן — ופה תוכל לקפץ —

דוד קורן (המערך):

בבקשה.

מאיר פעיל (מוקד):

— על שחלק מאתנו ואולי רובנו, בעוונותינו, לא הבינו ועדיין לא מבנים את המציאות של מדינת ישראל והפלשתינאים בתקופה שלאחר מלחמת ששת הימים. ממדינה שבה חיו 2.6 מיליון יהודים ו-350,000 ערבים הפכנו תוך פחות משבוע למדינה שבשליטתה חיים 2.6 מיליון יהודים, שהיו במשך השנים הללו ל-3 מיליון יהודים, וחיים בה או תחת שלטונה מיליון וחצי ערבים פלשתינאים.

יגאל הורביץ (הליכוד):

מה אתה אומר?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

מה רע בזה, חבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אני רוצה להסביר לך, חבר-הכנסת בן-מאיר, את החוק הדיאלקטי הפשוט של הפיכת הכמות לאיכות. לא הרי התייחסות ל-350,000 כהרי התייחסות למיליון וחצי. נוצרה בעיה חדשה שרובכם או חלק גדול מכם לא יבינו אותה, אבל היא עולה וצומחת לנגד עינינו. ייתכן מאוד שאיזה היסטוריון יפסוק פעם שבנצחוננו במלחמת ששת-הימים — וזה נצחוננו — סיענו לרנ-

— הצעות לסדר-היום (פעיל, לנדאו, ארבל-אלמוזלינו, בגין, בן-פורת, דרניצקי, דרובלס, לבני, בן-מאיר) —

הנתונים לשלטון של הממשל הצבאי הישראלי, מעוררת חשש שבכך נסיון להחיות מחדש את חזיון הפרישה משנות הארבעים. ואם אז היתה הפרישה מצטדקת ומתחסדת בנימוקים של מאבק נגד שלטון בריטי זר, הרי עכשיו מכון חודה של פרישה זו נגד שלטון עברי חוקי — —

חיים לנדאו (הליכוד):

אז היתה טובה ועכשיו אינה טובה ?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— — במדינה יהודית ריבונית השלטון מקיים בידי ממשלה שנבחרה באורח דמוקרטי. עם הקמת המדינה התחייבו הפורשים של אז לכבד את הממלכתיות הישראלית החדשה. אינני יודע אם חברי הכנסת בגין נמצא בסוד אירגון ההתנחלויות האלה, אך עידודו להתנחלויות מהווה הפרה מפורשת של התחייבות שמסר אז לראש ממשלת ישראל דוד בן-גוריון ז"ל, לכבד עם קבלת העצמאות הישראלית את השלטון הדמוקרטי במדינת יהודים סוברנית ולנהוג בלויאליות כלפיו.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

אתה רוצה להגיד לנו מה זאת לויאליות ?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

חברי הכנסת, לא בפעם הראשונה עדים אנו לגסיון של יצירת עובדות בשטחים.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

יש לך הרבה מה ללמוד על לויאליות לפני שתבוא ללמד מה זאת לויאליות.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

כבר התרגלנו שבמדינת ישראל יש כאלה שלא רק מפסיקים את פעולת נמל אשדוד ולא רק מפסיקים טיסות "אל על", אלא גם מפסיקים שלטון ישראל בשטח שהם בוחרים לפעול בו על-פי רצונם השרירותי. כבר היינו עדים לחזיונות של התגרות בצבא, להעסקתם של אנשי צה"ל בעניינים פוליטיים במקום להשאיר להם פנאי למלא את תפקידם הקשה והמסוכן.

איתן לבני (הליכוד):

בנמל הפט באשקלון.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

ראינו חזיונות של שיבוש דרכי אימונים של הצבא בגלל הצורך לרכוש אותו לטיפול במבצעים שנועדו לראווה. אולם מזה שמתפתח עתה כשיטה אינו אלא נסיון ממושך ורצוף למרוד בסמכות הממשלה, לחתור תחת אשיות משטר דמוקרטי ולאחות החוצה שלא הממשלה הנבחרת בישראל היא הקובעת את מדיניותה של ישראל וכי יש מישהו אחר שמוסמך יותר או מתיימר להיות מוסמך לקבוע את מדיניותה של ישראל. השיטה הזאת של יצירת עובדות תוך התגרות בממשלה ובצה"ל — —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אין יסוד למה שאתה אומר: התגרות בצה"ל.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— — עלולה להחמיר את מצבה של המדינה.

סאנס פלשתינאי על-ידי כך שאיחדנו את רובם תחת כנפיה של ריבונות ישראל. זו תופעה חדשה שצריך להבין אותה, צריך להתבונן בה, צריך לנתח אותה וצריך לפתח מדיניות חדשה כלפיה. מה אתם עושים ? אתם הולכים, אנשי ארץ-ישראל השלמה, לבנות מדינה דו-לאומית, אותו רעיון שאתם בזתם לו לפני דור.

חיים לנדאו (הליכוד):

אינך יודע מה אתה סת. אתה מדבר שטויות. אין לך מושג מה אתה מדבר.

מאיר פעיל (מוקד):

מדינה דו-לאומית זו שאתה, חברי-הכנסת לנדאו, מטיף לה ברוב חכמתך, במרכאות כפולות ומכופלות, אינך מבין מה משמעה. זאת תהיה מדינה דו-לאומית של אפרטהייד, של קיפות, והיא תהיה חומר נפץ ליו"שביה. זה המסגה העיקרי, שאיננו יודעים להתמודד עם הבעיה הפלשתינאית החדשה שקמה לפנינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אינני מבינה איך אתה אומר דברים כאלה מעל במה נכבדה זו.

מנחם בגין (הליכוד):

מה אתה מדבר אליה בשפה בלתי-מובנת ?

מאיר פעיל (מוקד):

היא תבין.

מנחם בגין (הליכוד):

דבר אליה עברית.

מאיר פעיל (מוקד):

ידיד וארמית דינן כעברית, פחות או יותר.

על ארבעה מחללים, משגים, מעשי קוצר-רוח אלה אנו עלולים לתת בעתיד את הדין. לכן אני פונה בבקשה למליאת הכנסת: הבה נתכנס ונדון בבעיית ההתנחלות, לא אדוהק כאשר קורה משהו אלא באורח עקרוני. גבלן את הבעייה המדינית וההתיישבותית ונגיע למסקנה עקרונית. או לנו אם לא נבין את הליך הפוקד אותנו במגזר הערבי-פלשתינאי שמגנתי לעיל, לכן, כבוד היושב-ראש, אני מציע שנושא ההתנחלויות בשומרון — בכל השטחים, אבל בוודאי בשומרון וביהודה — יעלה לדיון רציני ביותר. ינמקו המנמקים, נחליט, ואני מקווה שהשכל הישר של עם ישראל היושב בציון יגבר על הרגש ועל הלאומנות הפוקדת חלקים נרחבים בתוכנו, לאומנות שניכרת בה השפעה אימה של לבאנטיניות מזרח-תיכונית.

הי"ר מ. בן-פורת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת דרניצקי להצעה לסדר-היום באותו נושא.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הבעיה שהכנסת מתבקשת ונתבעת לדון ולהחליט בה איננה בעיה של עוד מעשה בלתי-חוקי, זה או זה, ואף לא בעיה של פריקת עול החוק, פה ושם. הבעיה מתחילה להיות הרבה יותר רצינית: שרשרת התנחלויות בלתי-חוקיות הבאות בזו אחר זו, בניגוד למדיניות הממשלה, בשטחים

חוברת ו', ישיבה רל"ד

— הצעות לסדר-היום (בן-מאיר, ידיד, דרניצקי, פת, שובל, בן-פורת, אפרת, שובל, בדר, דרובלס, לבני) —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מציע לך לחזור בך מדברייך כי אין להם כל שחר. אף אחד אינו מתגרה בזה"ל, רק אתה מתגרה בזה"ל.

מנחם ידיד (הליכוד):

שנאת ישראל בדבריו.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

הדברים שאני אומר, ואני אומר אותם בצער רב, מתבססים על עובדות הידועות, לצערי, לכל ואין כלל צורך לחפש או לחפור עמוק כדי לגלותן. הן תופסות את כותרות העתונות הבין-לאומית בימים האחרונים.

גדעון פת (הליכוד):

זה כתוב ב"על המשמר".

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

אני חוזר ואומר כי שיטה זו מחמירה את מצבה של המדינה באחת התקופות הקשות והגורליות בשנות קיומה והיא חותרת תחת מאמציה של הממשלה ללכד סביבה את כל הכוחות היהודיים בעולם ואת כל בעלי הברית בעם היהודי —

זלמן שובל (הליכוד):

ההכרזות שלכם על הפלשתינאים הן שהורסות את המדינה. את התוצאה של מדיניותכם ראינו אתמול. אתם אפילו אינכם מבינים מה שקורה. אתם חיים בגן עדן של טפשים.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— למען יתמכו במאבקנו נגד המתקפה המדינית המתנהלת נגדנו.

היו"ר מ. בן-פורת:

חברי-הכנסת שובל, אתה רשום לנמק את הצעתך. האם אמחק את שמך מהרשימה?

אהרן אפרת (המערך):

חברי-הכנסת שובל, תשמור על התואר הממלכתי שלך עם המשמעת הממלכתית.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

משונה למדי שדווקא אדם המונה את עצמו עם תלמידי בן-גוריון יוצא חוצץ להגן על מעשי פרישה חדשה. אולם זה לא מקל במעשים.

זלמן שובל (הליכוד):

לבן-גוריון היתה מסורת נגד מפ"ם. בן-גוריון יצא תמיד נגד מפ"ם.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

אני חוזר ואומר שקשה להפריז בהערכת חומרת פעולות אלו דווקא בשלב זה של המאבק המדיני והבט-חוני שבה נתונה מדינת ישראל. ואני חושב שאין להקל ראש בנסיון פסיכולוגי להטות את המאמץ בכיוון שאיננו תואם את הקווים הגדולים של מדיניות ישראלית מוצהרת בתקופה זו. הבעיה איננה בעיה של אהבת הארץ. אני שייך לתנועה היסטורית אשר משום נימו-

קים —

יוחנן בדר (הליכוד):

אשר התנגדה להקמת מדינה ישראלית.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

חברי-הכנסת יודין, התנגדתם להקמת המדינה. הרי אתם טעיתם בכל הדרך שלכם.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— משום נימוקים של אהבת הארץ ונאמנות למורשת של עם יהודי בארץ-ישראל היסטורית כולה היתה במחנה של מתנגדי חלוקה, עד הרגע האפשרי האחרון, עד שהתברר שהברירה ההיסטורית שלפניה עומד העם היהודי איננה ארץ-ישראל —

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

מה תאמר לגבי המדינה הדו-לאומית שהצעתם? אתה בכלל מתעלם מן האמת.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

אתם התנגדתם לירושלים ולכל. ומה תאמר לגבי שער-הגולן, להבות-הבשן?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— נשאנו את דגל ההתנגדות לחלוקה עד הרגע האחרון האפשרי, עד שהתברר שהברירה איננה בין שלמות ארץ-ישראל או הגשמת הציונות בישראל המ-חולקת, אלא הברירה היא הגשמת הציונות בישראל המחולקת או אולי ויתור על הגשמת הציונות בכלל. אז היה לנו אומץ לשנות את העמדה ולהטות שכם להכרעה הגדולה ששינתה את פני ההיסטוריה היש-ראלית.

איתן ליבני (הליכוד):

עוד לא היה לכם אומץ להתנער מאבי העמים.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

מברית-המועצות.

אהרן אפרת (המערך):

תתביישו, היכן אתם יושבים היום?

איתן לבני (הליכוד):

לא הייתי בכנסת או לא הייתי בארץ?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

חברי הכנסת, הרי ברור לכל אחד, גם מי שטוען אחרת, שמאבק למען ציונות בשעה זו, ביחסי כוחות אלה, הוא לא על ארץ-ישראל השלמה ולא על חוון של שליטת יהודים על מיליון-וחצי ערבים, אלא על קיומה, על ביצורה ועל נצחונה של מדינת ישראל כפי שהיא, כפי שגם גרסה אותה אפילו ממשלת הליכוד הלאומי אחרי מלחמת ששתי-הימים שחברי-הכנסת בגין היה חבר בה.

במקום להשלוח את העם ולגצל את נאמנותו של הנוער היהודי הטוב, במקום לזרות מבוכה, במקום לבנוז משאבים, במקום להרבות סכנות לישראל — מוטב כי יתלכד בשעה זו כל המחנה הציוני כולו, למען בצר את מדינת ישראל, למען מפעל התיישבותי בגליל ובנגב, למען עלייה רבתי. ישראל זו שחייבת להת-קיים תתקיים —

באותו ציבור. אני גאה שאני מזדהה אתו. אני גאה שאלה הם חברי.

היו"ר מ. בן-פורת :

סליחה, חברי-הכנסת זכין, כאשר מדברים בבת אחת אין שומעים לא את קריאת-הביניים ולא את התשובה. תקרא קריאת-ביניים והוא ישיב לך, אבל בשקט.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

לידיעתך, חברי-הכנסת זכין, עדיין אין שום חוק במדינת ישראל האוסר התיישבות יהודית באיווה חלק שהוא מארץ-ישראל, משום שהספר הלבן הבריטי בוטל עם הקמת המדינה. אמנם אתה רוצה להנהיג עוד פעם מדיניות של ספר לבן במדינת ישראל, אבל את דעתך לא קיבלו עדיין. אני מציע לך, חברי-הכנסת זכין, שיהיה לך אומץ לב.

רב זכין (המערך):

השר שלך נשבע לקיים את החלטות הממשלה. הוא עלה כאן על הדוכן ונשבע שהוא יקיים את החלטות הממשלה, ואתה מדבר כך ?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

עוד מעט נדבר על החלטות הממשלה. אני מציע לך, חברי-הכנסת זכין, שיהיה לך אומץ לב. אתה חבר הכנסת, תקום, תציע הצעת חוק פרטית בכנסת שאוסרת ליהודים להתיישב בשומרון. נעמיד אותה להצבעה בכנסת ונראה מה דעתו של רוב העם. אני מוכן לאתגר הזה, אני מוכן להתמודדות הזאת.

רב זכין (המערך):

ישנו חוק ואתה מיתמם. ישנו חוק של הממשלה שבלי אישור אין מתיישבים.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אין שום חוק. חברי-הכנסת זכין, כל צעקותיך לא יועילו. הספר הלבן בוטל כצעד ראשון עם הקמת מדינת ישראל, ומאז אין שום חוק במדינה הזאת אשר מונע מיהודים, אשר אוסר על יהודים, להתיישב בארץ. אני יודע שזהו רצונכם. אתם רוצים למסור את הארץ הזאת למדינה פלשתינאית, אבל העם איננו מקבל את דעתכם כפי שלא קיבלו את דעתכם כאשר התנגדתם להקמת מדינת ישראל. איזו צביעות היא שקם כאן חבר-הכנסת יודין ואומר: הם היו הראשונים נגד הצעת החלוקה. ואיזו מדינה הצעתם? האם הצעתם מדינת ישראל בארץ-ישראל השלמה או הצעתם מדינה דו-לאומית? את זה הוא שוכח. פתאום הזכרון חלש אצלו. מפ"ם היא שלחמה נגד הצעת החלוקה, ואנחנו היינו בעד הצעת החלוקה, כביכול. חידוש גדול שמענו בכנסת.

רב זכין (המערך):

המפגינים בסבסטיה פועלים נגד הממשלה שאתה יושב בה, ואתה אינך עונה על זה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הם לא פועלים נגד שום דבר. הם פועלים למען המדינה.

רב זכין (המערך):

הם פועלים נגד החלטות הממשלה שחבר שלך

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני מציע שנתלכד בעד מדינה פלשתינאית.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

— ורק מאמצים קונסטרוקטיביים יבטיחו את המשך קיומה.

איתן לבני (הליכוד):

אתה מציע להתלכד סביב הוועדה המרכזת ?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

ולפיכך מציע אני לכנסת לדון ולהחליט על אמצעים שתנקוט ממשלת ישראל נגד התנחלויות בלתי-חוקיות.

היו"ר מ. בן-פורת :

רשות הדיבור לחברי-הכנסת יהודה בן-מאיר, להצעה לסדר-היום באותו נושא. האם נשאר לך מה לומר ? בבקשה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי רוצה אני לשלוח מעל במה זו ברכה לבית לאלפים הרבים — גברים נשים וטף, נערינו וזקנינו, חברי הדור הצעיר במפד"ל — העולים היום לרמת-הגולן במבצע אור בגולן, למפגן היהדות אדיר וגדול ביישובי הרמה עם המתיישבים העומדים בחזית הראשונה של מדינת ישראל בהרי הגולן, ובעיקר — היהדות עם העקרון והרעיון שהגולן הוא חלק בלתי-נפרד ממדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, הערב אמור להיפתח בירושלם, בירת ישראל, כנס ירושלים לאחדות ישראל, כנס של מנהיגים יהודים מכל העולם שהוועקו לירושלים כדי לטכס עצה איך לעמוד במאבק הגדול שנפתח נגד הציונות ונגד מדינת ישראל. אדוני היושב-ראש, מה הדוגמה שממשלת ישראל תראה ליהדות העולם, אותה ממשלת ישראל אשר הומינה מנהיגי יהדות העולם לכאן וקוראת ליהודים באשר הם להטות שכס אחד אתנו, להתגייס ולעמוד במאבק למען הציונות ונגד המתנכלים לציונות? מה המעשה הציוני, החלוצי, שממשלת ישראל צריכה להראות כאות וכמופת למנהיגים היהודים בעולם? האם הדוגמה שהממשלה תראה למנהיגים וליהדות העולם כולה, הדוגמה להתגייסות למען הציונות, האם הדוגמה הזאת תהיה שממשלת ישראל תשלח עוד פעם חיילים — ועוד מעט אדבר, חברי-הכנסת יודין, מי מתגרה בצה"ל, מי פוגע בצה"ל, היקר לכולנו — האם הדוגמה תהיה, חלילה, שיישלחו עוד פעם חיילי צבא הגנה לישראל, צבא העם, שכל תפקידו להגן על עמנו במדינתנו מול שונאים הקמים עלינו כלכותנו? האם זאת תהיה הבשורה הגדולה שהממשלה תביא לפזורי ישראל? האם המעשה הציוני הגדול יהיה בכך שהיא תשלח חיילי צבא כדי לפנות בכוח מתנחלים ומתיישבים יהודים משומרון, מארץ ישראל?

רב זכין (המערך):

לפי חוק הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אין יסוד למה שאתה מדבר. אין שום חוק. חברי-הכנסת זכין, אתה מדבר מהירהורי לבך. אני גאה

כולנו, סוחבים נשים וילדים בכוח, אנשים שכל חטאם בכך שהם רוצים להתיישב בבלה של ארץ-ישראל. על כך בשום אופן לא נחזור. לפחות לא נצטרך עוד פעם לשאת את זה, לשאת את המחזה הנורא המדכא והמכאיב הזה. אני יודע, דיברתי עם חיילי צה"ל במ"קום. חיילי צה"ל מבצעים וצריכים לבצע את ההוראות שהם מקבלים. אין חולקים על כך. אני יודע באיזה לב כבד עושים החיילים את זה. הם חיילים ממוש-מעים, הם מקבלים פקודות וממלאים אותן. אליהם אין אני בא בטענות. אני יודע איזה קרע נעשה בלב. ראיתי חיילים בוכים כאשר היו צריכים לפנות יהודים. הם אמרו לי: לבי אתך אבל אני צריך למלא פקודה. ואני אמרתי: נכון, אתה חייל ואתה צריך למלא פקודה: ואני יודע שלבך עמנו, משום שהוא עם העם היהודי ועם הציונות.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול שאלה אח-רונה: אם שומרים, למי שומרים את האופציות? היינו רגילים לשמוע: לא לסגור אופציות, להשאיר אופציות פתוחות להסדרים, למשא-ומתן. למי אתם שומרים אופציות? לירדן? — היא כבר לא פארטנר. לא רק ועידת ראבאט החליטה שירדן איננה פארטנר ושותף שלנו. לא רק ועידת ראבאט החליטה שירדן אין זכות על יהודה ושומרון. גם המלך חוסיין הודיע שאין לו שיח-ושיג עם מדינת ישראל, כי אין לו בכלל על מה להתדיין אתנו. גם ארצות-הברית, הן במסמך סונדרס ויהן בהצבעתה ביום ראשון באו"ם, גם היא כבר ויתרה על האופציה הירדנית-החסיינית. הכיוון שלה לא לירדן. ואם תהיה תביעה כאן, הרי התביעה של מי שמביא אותה וכל ההסתערות היא רק למדינה פלש-תינאית. הרי רק אתמול אמר ראש הממשלה מעל במה זו — ואני מברך על כך — שאנחנו מתנגדים להקמת מדינה פלשתינאית חדשה, אירדנטי, מלא-כותית, באיזה שטח כאן בארץ ישראל. ובכן, למי אתם מחזיקים אופציות? ירדן לא קיימת בתור פארטנר. לחץ מדיני? בוודאי שיהיה לחץ מדיני. מפ"ם מחדשת לנו חידושים, או חבר-הכנסת פעיל, שאחרי שהוא בדרך כלל אומר את מה שיש לו לומר, הוא עובד. הוא לא צריך לשמוע דעה אחרת, כי ממילא זה לא ישכנע אותו ולא יועיל. אבל הוא אמר לנו כל הזמן, הוא מחדש חידושים, שיש לחץ לעניין הפלשתינאי. העם היהודי עומד בלחץ מאז קיומו, מהעדר הראשון מאז ארבעת אלפים שנה. העולם לא השלים עם קיומו של העם היהודי לא רק מהיום, ארבעת אלפים שנה הוא לא משלים עם קיומו. והנה מחדשים לנו חידוש גדול ואומרים: יש לחץ מדיני, יש לחץ למדינה פלשתינאית, ההסתערות הפלשתינאית הולכת וגדלה — בוודאי. אם כן, מה? אם כן, מה התשובה? להיכנע? לאן זה יוביל? האם מישוה באמת משלה את עצמו שגבול 1967 הוא הקו האחרון? ופאמתי כבר לא אומר שמחר זה יהיה הגבול של 1947. ואחרי זה הלחץ יהיה בכלל למדינה דו-לאומית? כבר ראיתי מה נאמר בעתונות הבין-לאומית, מית, שאולי באמת אפשר להקים מדינה חילונית דמו-קראטית בארץ-ישראל. ובכן, מה התשובה? התשובה היא לעמוד מול הלחץ הזה, התשובה היא לעשות מעשים שיכבידו על הלחץ עלינו. אומרים שהמתנחלים רוצים ליצור עובדות. בוודאי שזאת כוונתם. ובצדק, ואינני מבין את הממשלה שצריכה להשקיע ולגייס

יושב בה. למה אין אתה קורא לחבר שלך לעזוב את הממשלה?

היו"ר מ. בן-פורת:

תשאיר לשר הבטחון להשיב. לא בבת אחת.

אהרן אפרת (המערך):

הם גורמים לשפיכות דמים.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

עניתי לך. שמעתי את השאלה שלך. הם אינם פועלים נגד הממשלה, הם אינם פועלים נגד החלטות הממשלה. הם פועלים בעד מדינת ישראל, בעד העם היהודי ובעד הרעיון הציוני. בזה הם פועלים וזה העיקר.

דב זכין (המערך):

הממשלה הורתה לצבא לפנות אותם.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

הממשלה אינה מוסמכת בכלל, לדעתי, למנוע הת-יישובות יהודיות בארץ-ישראל. אין בסיס חוקי לכך. ואם הממשלה רוצה להסתתר מאחורי צווים של מושל צבאי, היא עושה שגיאה חמורה. אם הממשלה רוצה למנוע — תציע הצעת חוק בכנסת —

דב זכין (המערך):

למה חברך ממשיך לשבת בממשלה?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

— תציע חוק בכנסת האומר שהשומרון סגור להתיישבות יהודית, ונראה כמה ימים ממשלה כזאת תחזיק מעמד. היא לא הציעה את הדבר הזה והיא לא מציעה. ואל תביא לי איוו הוראה שהוציא מושל צבאי, שיותר מ-24 שעות אי-אפשר לשבת בשטחים.

שר-הבטחון ש. פרס:

כל מושל צבאי איננו מוציא צו אלא על דעת הממשלה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אני יודע, אני מכיר בזה, אדוני השר, אבל רציתי לומר שאי-אפשר לקבוע מדיניות וחוק בנושא כה קא-דינאלי באמצעות צווים מטעם מושל שפועל בתוקף ממשל צבאי. אני יודע שהוא פועל בתוקף הממשלה. לי אין שום טענה למושל הצבאי, אני יודע שאין הוא פועל על דעת עצמו. אבל אני מבהיר לחבר-הכנסת זכין שאל ידבר אתי על חוק ולא על החלטת ממשלה ולא על מדיניות.

אדוני היושב-ראש, אני חוזר למה שאמרתי, וזה העיקר: אני מביע כאן פנייה נרגשת לממשלה, שר הבטחון אמון עלי שביא את הפנייה הזאת לממשלה, אנחנו נמצאים בשעה קשה במדינת ישראל, בשעה לא בשמי בלבד אני אומר זאת, אני פונה אליכם: שבה צריך לאחד וללכד את העם, ואין צעד יותר אנטי-לאומי, אנטי-ציוני ואנטי-יהודי מאשר לשלוח חיילים, חיילי צה"ל, כדי לפנות בכוח מתיישבים בשומרון. אני פונה אליכם, אל תעשו חלילה את הצעד הזה, משום שאין דבר שמדכא יותר את העם מאשר להסתכל במסך הטלוויזיה ולראות כיצד חיילי צה"ל, שהם בנים של

הפירסום הרב שניתן לפעולות אלה, הפעולות הב' לתי-חוקיות, על-ידי כלי התקשורת, הראיו והטלוויזיה, והיחס הסלחני מצד הממשלה מעורדים את הקבוצות הקיצוניות לשוב ולחזור על הפעולות המביאות נזק רב לעניין השלום באזורנו.

גוש-אמונים והחוגים הימניים הקיצוניים התומכים בפעולות אלו נאמנים בכך לקו הפוליטי שלהם. הם אינם רוצים שלום. הם התנגדו להסכם הפסקת-האש עם מצרים, להסכם הפרדת הכוחות בין ישראל ומצרים, בין ישראל וסוריה, והם מתנגדים עכשיו לכינוס ועידת השלום ב'בונה', בהשתתפות כל הגורמים הנוגעים לעניין, בכללם נציגות העם הערבי הפלשתינאי.

אבל, לצערנו, גם הממשלה במדיניותה איננה גורמת איסור התנחלות בשטחים הכבושים. להיפך, יש תכניות להקים ישובים נוספים בגולן.

הפעולות האלה יוצרות רקע לפעולות של גוש-אמונים ואחרים ואינן מקרבות את עניין השלום. ברור שיש להוקיע את המעשים המתגרים והבלתי-חוקיים של הקבוצות הקיצוניות הימניות הרוצות לכפות בכוח את המדיניות הכושלת וההתפתקית שלהן על הממשלה ועל העם. אבל בו בזמן צריך שיהיה ברור שהמדיניות הרשמית של הממשלה, מעשיה והכרזותיה, מרחיקים כל סיכוי לשלום.

גם אתמול, בזמן הדיון, לא הביא ראש הממשלה כל תכנית קונסטרוקטיבית חיובית שתוביל לקראת שלום. מתברר שהממשלה לא למדה ולא רוצה ללמוד כלום מהמציאות.

חברי הכנסת, לאחר ההחלטות בעצרת האומות בעניין הפלשתינאים, החלטה הקוראת לשתף את האיר-גון לשיחרור פלשתינ בכל המאמצים, הדיונים והוועידות על המזרח התיכון הנוגשים בחסות האו"ם, אין להתפלא שבאה ההחלטה הנוספת האחרונה, וההחלטה הזאת נתקבלה ב-101 קולות של חברות העצרת. על יסוד החלטה זו באה ההחלטה של מועצת הבטחון הקוראת לכינוס המועצה לדיון על המצב במזרח התיכון בהשתתפות נציגי אש"פ. החידוש בדבר הזה הוא אולי שגם ארצות-הברית סמכה את ידיה על ההחלטה הזאת. אבל מי שרצה לראות את הדברים כפי שהם — החלטה זו לא היתה צריכה להיות בשבילו הפתעה. ידוע שב-מסמך סונדרס כבר היה רמז לכך. היתה החלטה שצריך להתחשב בהחלטת ראבאט שאש"פ הוא נציג העם הערבי הפלשתינאי. גם ארצות-הברית היתה נאלצת להכיר בזה, כלומר בצורך לשתף את אש"פ בכל דיון על המצב במזרח התיכון. לאור המצב הזה צריך אפוא שיהיה ברור שאי-אפשר להשיג שלום במזרח התיכון בלי שיתופם של הפלשתינאים, בלי שיתופו של נציג העם הערבי הפלשתינאי.

ממשלת ישראל, במקום לראות את המציאות וקודם כל להפסיק את הפעולות המתגרות המגבירות את המ-תיחות באזור, עשתה אחרת. חברי הכנסת, מה שקרה אתמול בלבנון, ההפצצות על מחנות פליטים, כשבעים הרוגים, מאות פצועים — דבר זה איננו מקרב את השלום, איננו מחליש את המתיחות באזור אלא מגבירה, ורק מוכיח שאין פני ממשלת ישראל לשלום.

גם ההתגרות כלפי האוכלוסיה הערבית בישראל,

את כל המשאבים שלנו כדי ליצור עובדות מדיניות בשטח, כדי שנעמוד מחר מול הלחץ שאחד הוא: להקים מדינה פלשתינאית ערבית כאן, שזה קרש-פיצה לחי-סולה ולהשמדתה של מדינת ישראל. למה אין הממשלה עושה את זה?

צר לי שבאותה הסתערות מדינית מקבל עראפאת הרבה סיוע מתוכנו כאן, ולכן הגענו, שכאשר צריך להשיב, והממשלה מתכנסת ודנה בדיון מיוחד על תשור-בתה להחלטת מועצת הבטחון — קמים חמישה שרים, ולדעתם התשובה היא שנודיע שאנחנו בעצם מוכנים להתדיין עם כל גורם פלשתינאי שיגיד שיכיר בנו.

אמרתי אתמול שכפי שהודיע פאהמי שסאדאת אמר שהוא מכיר בנו כדי להילחם בנו — יגיד מחר עראפאת שהוא מכיר במדינת ישראל כדי להשמיד אותה. גם כאן אין אופציה. והמדיניות הנבונה היחידה היא לגשת במרץ להקמת ישובים, לקבוע עובדות רצי-ניות, כפי שעשינו בירושלים — ויש לכך משמעות בעולם. כך צריך לקבוע עובדות ביהודה ושומרון, והממשלה צריכה לסייע. בוודאי ובוודאי.

אני מסיים בפנייה זאת: אל תעשו את הדבר הזה כי ההשלכות שלו הן פגיעה בעצם מוראל העם ובעצם עמידתנו בימים אלה. אל תשלחו חיילים לפנות בכוח מתנחלים. הממשלה יכולה להחליט היכן. זה לא חייב להיות היכן שהמתנחלים בחרו. הממשלה יכולה להציע אלטרנטיבות אחרות. אני שמח שעד היום לא פעלה הממשלה נגד המתנחלים, ואני שמח ששר הבטחון עדיין לא הוציא הוראה כזאת. ואני מחזק אותו בכך. ואני מקווה מאוד, ומביע פה אמונה ותקווה, שזנכה בימים הקרובים לראות שהממשלה תקבל החלטה אמיצה ול-אומית, תאפשר להקים ישובים יהודיים בשומרון, ובכך תהיה תנופה להתנחלות רבתי, כפרית ועירונית — וזה מופיע בקווי-היסוד של הממשלה — בכל שטחי המו-לדת.

היו"ר מ. בן-פורת :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אברהם לבנבראון, להצעה לסדר-היום באותו נושא.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה לא הנסיון הראשון של גוש-אמונים, הנתמך על-ידי הליכוד וחר-גים קיצוניים אחרים, ליצור עובדות מוגמרות בשטחים הכבושים. גם העיתוי איננו מקרי. בכל פעם שמתרחש איזה מאורע פוליטי היוצר אפשרות להתקדם לקראת הסדר שלום יומים חוגים קיצוניים אלה איזו פעולה מתגרה שמטרתה לחבל בכל סיכוי של הידברות עם העם השכן, העם הערבי הפלשתינאי.

גם הפעם נסיון ההתנחלות של גוש-אמונים ותו-מכיו בסבסטיה קשור לפי טענתם בהחלטות מועצת הבטחון על הארכת המאגדאט של כוח החירום בגולן ובהחלטה לקיים דיון במועצת הבטחון בחודש ינואר על המצב במזרח התיכון, ולהזמין את נציגי אש"פ לדיון זה. הפעם זוכים אנשי גוש-אמונים ליחס סלחני ביותר מצד הממשלה. ממש אידייליה. זה כבר כמה ימים הם יושבים, כבר הקימו מבנים, ומתכוננים לישובי קבע, אף שראש הממשלה הגדיר פעם פעולות אלו — לאחר שמיעת חוות-דעתו של היועץ המשפטי — כהפרת חוק.

לגופו של עניין, חברי הכנסת, אין כאן ויכוח על גורל יהודה ושומרון. אמנם יש חילוקי דעות, אולם הרי הוחלט שבבעיה הזאת נכריע בבחירות. יש התחייבות כזאת שאם אי-פעם יהיה הסכם אשר יחייב ויתורים ביהודה ושומרון יכריע העם בבחירות. אין כאן ויכוח על התנחלות ועל התיישבות בארץ. רבותי, הממשלה איננה זקוקה להטפת מוסר ולשיעורים במעשי התיישבות, היא אינה מתנזרת מיוזמות התיישבותיות רבות-היקף, אולם כל יומה התיישבותית וכל מעשה התיישבותי במדינה צריכים להיעשות בצורה מאורגנת, תוך תיאום עם השיקולים המדיניים, ואלה נקבעים על-ידי מוסדות מוסמכים, ואם מישור רוצה להביע דעה מתי, איך ואיפה לעשות התיישבות ואיפה להתנחל, הרי הוא חייב לעשות זאת במסגרת ממשלתית או כאן בכנסת.

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להביע את כל הערכתי והערצתי לנוער שלנו, בכלל זה הנוער מגוש-אמונים, למסירותו, לחלוציותו, להתלהבותו. כל עוד יש לנו נוער כזה המאמין באידיאלים חלוציים, המאמין בציונות מגשימה, יש לנו יסוד איתן לעתידנו.

אדוני היושב-ראש, את הלהט הזה ואת ההתלהבות הזאת חייבים להפעיל במסגרת החוק והסדר, כי-אחרת לא תהיה פה חברה מאורגנת אלא אנארכיה, ובוזה אין אף אחד מאתנו מעוניין.

חברי-הכנסת יהודה בן-מאיר הזכיר כאן את כנס המנהיגים היהודים והוא תבע שנפגין משהו קונסטרוקטיבי. מה הוא רוצה להפגין על-ידי עידוד המסע לסבסטיה? חוסר משמעת? חוסר סדר? התחלת התפוררות פנימית? אילו חברי-הכנסת בן-מאיר היה מעוניין באמת בהפגנה קונסטרוקטיבית כלפי העם היהודי צריך היה לומר לחבריו: הרפו עכשיו. כי הרי לא ייתכן שכל קבוצת צעירים, ותהיה זו הטובה ביותר, תחליט לפעול על דעת עצמה ובניגוד לחוק.

חברי הכנסת, כל אלה המעוניינים בהתיישבות אמת ולא בהפגנות פוליטיות —

גאולה כהן (הליכוד):

כבר שמענו את החכמות האלה.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

— כל אלה שיש להם השפעה על הנוער הזה חייבים לכוון אותו לפעולה התיישבותית מאורגנת ותכניתית. אני חבר תנועה שיש לה חלק ונחלה בהתיישבות, לא דווקא רק במסגרת הקו הירוק אלא גם מעבר לקו הירוק. חברת-הכנסת גאולה כהן, גם לנו יש נוער לוחט.

גאולה כהן (הליכוד):

איפה הוא?

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

ברמת-הגולן, בבקעת-הירדן; בישובים מן הגולן עד די-זהב שבסיני.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

חברת-הכנסת גאולה כהן, האם יש לך יותר?

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

אני חושב שיש לנו פי כמה יותר. בעוד שאת מדברת בלהט כזה על התנחלות — אנחנו חברי תנועה

דבריו של שר העבודה בנצרת, האימים על הבוחרים בנצרת, העלילות השפלות נגד נציגי רק"ח — שהם נציגים של מפלגה שיש לה ייצוג בכנסת וברשויות המקומיות —

(קריאה: חבל.)

— באים להחמיר את היחסים בין יהודים וערבים. נוסף לכך הרי זהו ניצול לרעה של שר שבא להתערב ישירות בבחירות ולאיים על אוכלוסיה: אם היא תבחר כרייכך יינקטו נגדה צעדים כאלה ואחרים. כל הדברים האלה אינם משרתים את עניין השלום, הם רק מגבירים את המתחים באזורנו.

חברי הכנסת, הכרזות הממשלה על אי-הכרה באש"פ ואי-נכונותה לשבת איתו על-יד שולחן הדיונים הם צעדים המבודדים את ישראל בזירה הבין-לאומית. גם התומך היחידי שנשאר, ארצות-הברית, נטשה והיא גם תכריח את ישראל ותלחץ עליה לקבל את עמדותיה. למה צריך לעשות דברים רק לאחר לחץ של ארצות-הברית?

חברי הכנסת, הוזהרנו וחוזהרנו והוזהרנו שההתפתחות היא כזו שגם ארצות-הברית תהיה נאלצת להכיר באש"פ שהוא נציגו של העם הערבי הפלשתינאי ולהכיר בכך שבלי שיתופו בדיונים בוועידת ז'נבה אי-אפשר להשיג את השלום. למה צריכה ממשלת ישראל לחכות עד שיבוא לחץ כזה מצד ארצות-הברית בעוד שהמציאות מוכיחה שדברים הנעשים תחת לחץ אמריקני אינם מקרבים את השלום הם רק משרתים את האינטרסים של האמריקאים באזור והם אינם רואים את האינטרס של העם בישראל ושל העמים באזור הזה? ממשלת ישראל צריכה ליוזם מרצונה החפשי צעדים שיביאו להסדר שלום צודק וברי-קיימא. לא החרמת מוסדות האו"ם, לא אי-שיתוף עם מועצת הבטחון, אלא ביצוע החלטות מועצת הבטחון בעצרת האו"ם, במסגרת ועידת ז'נבה והפסקת הפעולות המתגרות נגד האוכלוסיה הערבית.

אנו מציעים לקיים דיון במליאת הכנסת על הפרת החוק והפעולות המתגרות מצד גוש-אמונים, המר-חיקות את השלום, כדי להחליט על צעדים שצריך לנקוט כדי להרחיק אותם מסבסטיה.

הי"ר מ. בן-פורת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת יצחק גולן להצעה לסדר-היום באותו נושא.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נראה היה לנו, לחברי סיעתי, שצריך היה היום להימנע מן הדיון הזה. אחרי הדיון הקשה מאתמול בעקבות החלטת מועצת הבטחון והמכה המדינית שהונחתה עלינו צריכים היינו אולי להפגין יותר אחדות ויותר ליכוד ולא להעלות קבל עם ועדה את כל חילוקי הדעות שבינינו, מה עוד שהדעות ידועות פחות או יותר והן באו לידי ביטוי גם אתמול בדיון. יושב-ראש הסיעה שלנו גילה שיחות עם כל הסיעות, הכל הסכימו והבינו את הנימוקים, אבל משום-מה ברגע האחרון התפורר ההסכם והדיון מתקיים בכל זאת, וחבל.

גאולה כהן התלוננה על תיסכול שתוקף אותה בעלותה על במה נכבדה זו וטענה שיש לה הרגשה שהיא לא מצליחה להשפיע בדעותיה על שום אדם אחר. אני ר"ר צה לייצג לחברת-הכנסת כהן: אם את רוצה להשפיע, תשתדלי עד כמה שאת יכולה לדייק בהגדרות, להבין גם את הצד השני, לא להפליג במרומי הרקיע, ששם אי-אפשר להתהלך באופן מסודר. ולהשתמש במבערים אחרונים ובמצנחים — —

גאולה כהן (הליכוד):

אתה עושה את זאת ואינך מצליח לשכנע אותי.

שר-הבטחון ש. פרס:

אני מודה בזה. אבל אינני מתלונן על כך ואין לי תחושה של תיסכול. אני נותן לך עצה. כי אני לא מאמין שבסיעת המערך יהיה ויכוח אם למסור את יהודה ושומרון לחסיון או לעראפאת. אני חושב שזו הגזמה, אפילו קלה. אינני מאמין שבסיעת המערך או באיוו סיעה אחרת מחפשים תחום מושב להתנחלות בישראל. וגם ההקבלות לאירופה ולהיטלר פוגעות, לדעתך, באר-גומנטאציה שלך. וגם לא מודדים מי יותר חזק ומי יותר חלש. כי בינתיים גם מתיישבים בארץ.

חברי הכנסת, לפני כמה זמן נאלצתי, לפי החלטת הממשלה ולפי דעתי, לפנות מתנחלים ממעלה-אדומים. אותה ממשלה החליטה שיעלו למעלה-אדומים, ומחר עולים למעלה-אדומים.

מנחם בגין (הליכוד):

אם תלכו בדרך זו בשומרון, אפשר אולי להתפשר...

שר-הבטחון ש. פרס:

חבר-הכנסת בגין, ברמת-הגולן לא היו הפגנות ויש שם התיישבות. בפיתחת-רפיח לא היו הפגנות ויש שם התיישבות. באזור ירושלים לא היו הפגנות ויש כאן התיישבות. ואני רוצה להגיד לך, חברת-הכנסת גאולה כהן, ממשלת ישראל, ככל הממשלות שקדמו לה עד עתה, היא ממשלה היוזמת, בין השאר, גם התיישבות. זה תפקידה. אין סתירה. להיפך, לפי דעתי יש הסכמה אמיתית בין עצם הרצון של המתיישבים להתנחל לבין מדיניות הממשלה להמשיך להתנחלות. אבל הסכמה זו מלווה בחלוקת אחריות מפורשת. כפי שאין להעלות על הדעת התיישבות שלא נושבת בה רוח חלוצית וכל כולה מעשה ידם ופרי רוחם של מתנדבים וחלוצים בעם, כך גם אין להעלות על הדעת התיישבות שלא על דעת הממשלה הנבחרת, מפני שהיא הקובעת את מפת התיישבות, לוח הקדימות, היקף התקציב וסדרי הבטחון.

הוויכוח המתנהל היום איננו ויכוח על עצם הצורך בהתיישבות ואפילו על המספר ועל הממדים של ההתיישבות, אלא על סדרי עריכתה, כלומר על דרכי הפעולה במשטר דמוקרטי הבנוי על חוק גלוי ומפורש ועל מדיניות המתעצבת והולכת באורח דמוקרטי. אני כשלעצמי אינני מודע לשום עקרון שקבע מניעת זכות התנחלות ביהודה ושומרון. והוויכוח, לאמיתו של דבר, מתנהל לא על דבר שהוא בגדר עקרון, כי אם על מדיניות הכרוכה בשיקול. יותר מאשר זה ויכוח על חזון, זה ויכוח על מועד. יותר מאשר זה ויכוח על תחום, זה ויכוח על מקום. יותר מאשר זה ויכוח על התנדבות, זה ויכוח על חוק.

היודעת כיצד לכוון את הנוער שלה לכיוונים קונסטרוקטיביים וחלוציים. יש חלקים בארץ הזועקים לכוח-אדם בגליל ובנגב —

מתתיהו דרובלס (הליכוד):
בשומרון וביהודה.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):
— וגם מעבר לקו הירוק, בכל מקום שהמוסדות המוסמכים יחליטו שיש להתנחל בו.

מנחם ידיד (הליכוד):

יש גם בעיות מדיניות ממדרגה ראשונה.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):
חבר-הכנסת בן-מאיר פנה לשר הבטחון בדרישה שלא יגרום לכך שצה"ל יצטרך לפנות את המתנחלים. יפנה חבר-הכנסת בן-מאיר לאלה שהוא מעודד אותם לבל נצטרך להעסיק את צה"ל בעיסוקים כאלה ואל נגרום לכך שחיילי צה"ל יפנו את בני-ישראל וילמדו אותם חוק וסדר, במקום לעסוק בתפקידים המוטלים עליהם.

רבתי, התהליך הזה של פעילות התיישבותית אנארכית איננו יכול להימשך. ואין זו שאלה של השקפת עולם או של השקפה פוליטית זו או זו. אני מכבד מאוד את דעותיה של חברת-הכנסת גאולה כהן, אף-על-פי שאני מתנגד להן.

(חבר-הכנסת מ. ידיד קורא קריאת-ביניים)

אבל גם אתם וגם אנו חייבים לדאוג לכך שהמדינה תהיה מדינת חוק, מדינה שבה לא כל קבוצה, ותהיה הטובה ביותר, תנסה להגשים את מאווייה על דעת עצמה.

גאולה כהן (הליכוד):

גם על הרצל אמרו כך.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):
נעשה זאת כגוף מאורגן, על-פי חוק וסדר, אחרת לא נקדם את ההתיישבות. וכל הביקורת בנדון זה כלפי הממשלה אין לה שחר. ההחלטה מאתמול בעניין הקמת ארבעה ישובים בגליל מוכיחה מהי מגמתה של הממשלה. מאין התוקף המוסרי הזה, מאין כוח השיכנוע הזה, שדווקא היום צריך לעסוק בהתיישבות בסבסטיה ולא ברמת-הגולן?

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

גם ברמת-הגולן וגם ביהודה ושומרון.

יצחק גולן (המפלגה הליברלית העצמאית):
לכן אני סבור שהתהליך הזה איננו יכול להימשך ויש להפסיקו. לפיכך, אדוני-היושב-ראש, אני מציע דיון בכנסת בנושא זה.

הי"ר מ. בן-פורת:
רשות הדיבור לשר הבטחון, לתשובה.

שר-הבטחון ש. פרס:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברת-הכנסת

חיים לנדאו (הליכוד):

זה לא נורא כשהם לא בחיים...

שר-הבטחון ש. פרס:

לא, זה היה כשהם היו בחיים. כשקוראים על שם אדם, בפוטנציה יכול להיות שהוא לא יהיה בחיים. אבל קראו על שם פייצל וגאצר כאשר היו בחיים. אין בכך תקדים. בכלל, אתה יכול להגיע למצב של "הבה נתחכמה". נאמר, רוצים לקרוא בית-ספר על שם אסאד. יבוא מנהל בית-ספר ויגיד: אסאד בערבית משמע אריה. אסור לקרוא לבית-ספר בשם אריה, כפי? זה בית-ספר ערבי. אנו מרשלים לישושים הערביים לקחת הלוואות מארצות ערב, ללמד את השפה הערבית. אין אנו מגסים להפוך את הערבים לציונים.

מנחם בגין (הליכוד):

אולי תתן לי כתובת?

שר-הבטחון ש. פרס:

אני יודע שמצבך הכספי מסובך, אבל הכתובות העומדות לרשותי לא יועילו לך.

בעניינים אלה עלינו באמת לא להיות צבועים, כפי שאמרה חברת-הכנסת גאולה כהן. הם ערבים, הם קשורים בעולם הערבי ואין רצון לכפות עליהם דרך אחרת ודעות אחרות. בעצם, כל מה שאנו מגסים לעשות הרי זה למנוע אלימות. אין אנו מקימים "בית-ספר מזורז" לעם הערבי כדי שיהפכו להיות ציונים ומשתפי פעולה. אנו רק מסייעים למנוע שימוש באלימות, בין במידה שור היחסים האישיים ובין במישור היחסים הלאומיים.

אני מצטער מאוד שהכניסו את צה"ל לוויכוח הזה. לדעתי, הוא צריך להיות מחוץ לזה.

גאולה כהן (הליכוד):

הוא נמצא על הרי שומרון.

שר-הבטחון ש. פרס:

הוא מקבל פקודות וממלא כל פקודה שמקבל מדרג מדיני נבחר, ככתוב בחוק. אני גם מאמין, אגב, שאין חילוקי דעות בבית בנושא זה. אין טעם לפנות לרגשו-תיהם של החיילים. אני מניח שבין החיילים, כמו בין האזרחים, מצויה אותה קשת דעות שיש כאן בכנסת, אבל ברגע שאדם נמצא בצבא הוא לא מתווכח, הוא מקבל פקודות והוא ממלא פקודות. אני חושב שמעל במת הכנסת צריך להבחין יפה בין האזרח כשהוא אזרח לבין האזרח כשהוא לבוש במדי צה"ל כיוון שאז חובתו היא למלא פקודות.

חברת-הכנסת פעיל, שבזמן האחרון מפליג אל שפת התנ"ך ומתרחק במקצת מתוכן החזון הצבאי, התחיל כאן להכניס את עניין הפשעים. אחד הפשעים הגדולים שהוא מצא בהתיישבות הזאת הוא שאנו מגסים ליצור מדינה דו-לאומית. איני יודע אם זה יועיל לחברת-הכנסת פעיל, אין אני בטוח שיש לי השפעה כזאת עליו, הוא גם איננו נמצא באולם, אבל בכל זאת מעיר הערה אחת. נניח שחברת-הכנסת פעיל רואה סכנה של הקמת מדינה דו-לאומית. אני רוצה לשאול את כל החברים היושבים כאן בבית, האם מישוה מעלה על הדעת, אף אם יקרה אסון כזה שתקום מדינה דו-לאומית, שישראל תפנה לאפארטהייד? מדוע צריך

בכווי-היסוד נקבע כי ההתנחלות תימשך על פי החלטות הממשלה. ועדת השרים לענייני התיישבות דנה בתכנית נרחבת וקבעה תכנית שיש בה לא רק תשובה ישראלית וציונית להחלטות עצרת האו"ם, אלא היא באה גם לספק את הצורך להמשך התנופה ההתיישבותית משני צדדיו של הקו הירוק, מתוך כוונה לעיבוי מערכים קיימים, למילוי חללים ריקים, לנוכחות התיישבותית במקומות חיוניים.

בשנתיים האחרונות היו עליות לקרקע בתחומים שונים של המדינה. בבקעת-הירדן עלו: פצאל ג', כוב-השחר, תקוע, אלעזר. ברמת-הגולן — נוב, קשת, רמות-קיץ וגשור. בפיתחת-רפית — ימית, חרושת, משורה, סוכות, אשל, חמר ודקל. עוד חמש נקודות נמצאות בתיכנון, נוסף לארבע שהוחלט עליהן אתמול בוועדת השרים לענייני התיישבות, ברמת-הגולן עצמה.

ובכן, אין זאת ממשלה ששמה את עצמה בתחום מושב.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

אולם זה לא מספיק.

שר-הבטחון ש. פרס:

אני מייצג את הלא-מספיק גם בתחום הזה. אני מודה.

אני רוצה להגיד לך, חברת-הכנסת גאולה כהן, אינני מבין איך את מתארת לעצמך את מערכת היחסים בינינו לבין הערבים. בעניין המינהל העצמי לא שמעתי אף אחד אחראי שמחפש משתפי פעולה או ערבים מתונים. גם לא הצגנו זאת כתנאי.

יש 16,000 עובדים ממשלתיים ביהודה, שומרון ועזה: 15,500 ערבים, 500 יהודים ישראלים. מה זה, זה לא מינהל עצמי? ואם מציעים יותר עמדות-מפתח לערבים, מחפשים עיתוף פעולה? אנו מעמידים את זה כתנאי? הערבים עושים לנו טובה? מדוע מגסים אנו כל הזמן לתאר את עצמנו, אפילו לצרכי ויכוח, באור היותר מכוער והפחות נכון?

גאולה כהן (הליכוד):

צריך לראות איך הם רואים את זה ולא איך אתה רוצה לראות.

שר-הבטחון ש. פרס:

אני יותר צנוע. לי מספיק לתאר איך אנו רואים את זה. איך הם רואים את זה, יגידו הם. למה לך לדבר בשמם?

משה ארנס (הליכוד):

קריאת בית-ספר על שם חאפז אל-אסאד — זה מינהל עצמי?

שר-הבטחון ש. פרס:

אני רוצה להגיד לך, חברת-הכנסת ארנס, השמות האלה קיימים מאז 1967.

חיים לנדאו (הליכוד):

זה חדש.

שר-הבטחון ש. פרס:

תאמין לי, בדקתי את זאת. נקרא כבר בית-ספר על שם פייצל ועל שם נאצר.

מכיר אדם שהיה בעד חלוקה והוא ויתר אי-פעם על זכותנו ההיסטורית על ארץ-ישראל כולה.

חיים לגדא (הליכוד):
אני מכיר כאלה.

שר-הבטחון ש. פרס:

חוג המכרים שלך תמיד היה יותר רחב משלי, אבל אני מדבר על מי שאני מכיר ואינני מתחרה עם שום איש. אינני מכיר, אפילו במפ"ם, אנשים שוויתרו על זכותנו ההיסטורית על ארץ-ישראל כולה.

(קריאה: אתה מעמיד אותה במבחן קשה מאוד.)

כל אחד יעבור את המבחן שלו.

מנחם בגין (הליכוד):

שר הבטחון, ההודעה הזאת שלך היא חיובית מאוד וצריך להסיק ממנה מסקנה.

שר-הבטחון ש. פרס:

כל אחד הסיק מסקנות, גם תנועת החירות עשתה זאת כאשר אמרה: ישנה ארץ-ישראל המחולקת על-ידי הירדן. זוהי עובדה פוליטית, לא היסטורית, ומסיי-קים מסקנות. בכלל, אני מציע שלא ננסה להתעלות זה על זה.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):
מה המסקנה?

שר-הבטחון ש. פרס:

המסקנה היא שזה לא פשע ליהודים להתיישב ביהודה או בשומרון. אינני יודע היכן אתה עומד, הנסיון הפוליטי שלך עדיין נקי מסתירות, אולי בגלל קיצורו.

לא אחת הועמדנו במצבים קשים; קיימת בעיה איך לגאול את העם היהודי, ויש בהחלט פרקים שונים בגאולת העם, אבל אין פרקים שונים בהיסטוריה של העם.

בועז מואב (יעד — תנועה לזכויות האזרח):

נסיון פוליטי קצר אינו מונע ממני להבחין בכך שלא הצעת שום פתרון אלא אתה רק מתורכח על פתרוןות אחרים.

שר-הבטחון ש. פרס:

אינני בא להציע היום פתרונות אלא להתייחס לנושא מסוים: ההתנחלות וההתיישבות בישראל.

מנחם בגין (הליכוד):

מניין בא שמך, חבר-הכנסת מואב?

יוסי שריד (המערך):

חבר-הכנסת בגין, יש גם אנשים הנושאים, לדוגמה, את השם "לונדון".

שר-הבטחון ש. פרס:

השם "מואב" הוא שריד מן העבר.

ברצוני לחזור ולומר לחבר-הכנסת יודין שאין אני מכיר שום שרשרת של התנחלויות בלתי-חוקיות. כשהי-תה התנחלות — החוק קדם לה, וכשצריך היה להורידה

בבית הזה, בשעה שמאשימים את הציונות בגזענות, ואפילו לצרכי פולמוס, מדוע צריך לקום חבר כנסת ולהגיד שאנו רוצים להקים מדינה דו-לאומית בסגנון אפארטהייד?

בן-ציון קשת (הליכוד):

שאם לא כן, איך יגיע לטלוויזיה?

שר-הבטחון ש. פרס:

האם אנו מבחינים באדם לפי הצבע או לפי הגזע? האם אנו רוצים ליצור מקומות שבהם יהיה אסור לאדם שאינו לבן להיכנס? איזה מין דיבורים אלה? מה ההגיון?

יוסף תמיר (הליכוד):

הנח לו שימשיך לדבר כך ואז לא יגיע לכנסת הבאה.

שר-הבטחון ש. פרס:

עירבבנו כאן את הדיון על הפלשתינאים ואולי במקרה זה של ההתנחלות זה קצת רלבאנטי. אסביר מדוע: אני חושב שאנו מנהלים ויכוח על הבעיה הפלשתינאית לא עם הפלשתינאים, לא עם אש"פ, אלא עם עצמנו. אין אני רואה שאש"פ, או אירגון המ-רצחים — לא חשוב השם — תובע זכות הגדרה עצמית, אבל ישנם יהודים התובעים זאת בשמם. אש"פ תובע זכות על פלשתינה, זכות על ארץ ולא זכות על זהות. אילו היו רוצים הגדרה עצמית, היו להם שלוש או ארבע הזדמנויות לכך: ועדת פיל הציעה זאת בשנת 1937 והם דחו; האו"ם החליט החלטה כזאת ב-1947 והם דחו; בין 1948 ל-1967 היו יהודה ושומרון ועזה תחת שלטון ירדן ושלטון מצרים, מי מנע מהם להקים מדינה פלשתינאית פרופר, מקובלת על דעתו של חבר-הכנסת מאיר פעיל? על כך מדברים? עם מי משחקים כאן?

ידידיה בארי (הליכוד):

יתר על כן, הם בעצמם מצהירים שהם דוגלים באיחוד העם הערבי והכוונה היא לעם הערבי מהאז-קיינס האטלאנטי ועד המפרץ הפרסי.

שר-הבטחון ש. פרס:

יש לי חדשות בשבילך — אני מכיר גם את התיוה הזאת. אבל מה שהם אומרים בתור נציגי המשטר הד-מוקרטי בעולם, כביכול, בתור בעלי הפילוסופיה של מדינה חילונית, הוא שהם רוצים להקים מופת של משטר דמוקרטי ושל מדינה חילונית בין הירדן לבין הים התיכון. זה מה שהם רוצים, ואינני מבין איזו רוח תקפה כאן אחדים מחברי הכנסת וגם במקומות אחרים —

(קריאה: גם בממשלה.)

גם בממשלה — ראיתי, או יותר נכון קראתי על כך, כי לא נודמן לי לצפות בטלוויזיה, שחבר ממשלה התבטא בצורה זו, ואני ממש לא מבין זאת. האם מישוה ביקש מהם לייצג את אש"פ?

כשהייתי צעיר הייתי בין אלה שהיו בעד חלוקה ואני יכול לתאר לעצמי סטואציות כאלה. אבל אינני

חיים קורפן (הליכוד):
אתה מוכן לומר זאת גם לגבי חניתה? גם היא
קמה בניגוד לדעת השלטונות.

שר-הבטחון ש. פרס:
חניתה עלתה על הקרקע, לפי מיטב ידיעותי, לפי
החלטת המוסדות הנבחרים.

משה כרמל (המערך):
איזו השוואה עם חניתה?

חיים קורפן (הליכוד):
חבר-הכנסת כרמל, אמרת זאת גם לגבי קריית-
ארבע.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):
גם מרום-גולן עלה בלי רשות הממשלה. אתה
מציע לפנות אותו?

שר-הבטחון ש. פרס:
אני בטוח שיש דברים שלגביהם יש דעות שונות
בבית הזה, כמו השאלה היכן להתיישב ומתי. אבל יש
דבר אחד שסביבו מאוחד הבית כולו — שיש לפעול
בהתאם לחוק ובהתאם לסדרים הדמוקרטיים המקו-
בלים. ננהל ויכוחים — —

אליעזר שוטסק (הליכוד):
איננו רוצים להיכנס עכשיו לויכוח. אבל החלטות
הממשלה על שלילת זכות טבעית הן בלתי-חוקיות.

שר-הבטחון ש. פרס:
לא ידוע לי על כל החלטה כזאת.

אדוני היושב-ראש, בסיכום דברי אני מציע לא
לכלול בסדר-היום את הצעתו של חבר-הכנסת לבנ-
בראון, שלא דיבר בכלל על זהות-החלטה, כי אם על פעולת
צה"ל בלבנון. חבר-הכנסת לבנבראון, לפעמים מתפלא
אני עליך. מדוע אתה סבור, שכאשר פוגעים במטרות
בדקות של א-צאעיקה, של ג'בריל ושל פת"ח בלבנון,
שהן מרוחקות מהמחנות, זה מפריע לשלום, אבל כאשר
מרצחים חודרים ליישובים שלנו, זה לא מפריע לשלום?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אנו מגנים כל פעולות טרור. יש להבדיל בין פעו-
לות טרור הנעשות על-ידי רוצחים לבין פעולות טרור
של ממשלה.

שר-הבטחון ש. פרס:
הייתי רוצה לראות מה היו עושים לנין או ברז'י-
נייב אילו היו מנסים לחדור ליישוב רוסי ולשחוט, אם
הם היו מאופקים כמור, ומגנים — —

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
השאלה היא מה לעשות כדי להפסיק את הטרור.

שר-הבטחון ש. פרס:
אני מודה: יש לך הגיון-ברזל — הדרך הטובה
ביותר להפסיק פעולות טרור היא להיכנע לטרוריסטים
בכל מקום, לא רק כאן.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
לא להתעלם מהבעיה העיקרית.

— הורדנו, לפי החלטת הממשלה. גם כאן אני מציע
לחזור לחוש הפרופורציה.

אליעזר שוטסק (הליכוד):
מה זאת אומרת התנחלויות בלתי-חוקיות? איפה יש
חוק נגד התנחלויות? אתה יכול להגיד: התנחלויות
בלתי-רשמיות.

שר-הבטחון ש. פרס:
חבר-הכנסת שוטסק, אינני עורך-דין. אבל אפילו
כאזרח שאיננו עורך-דין תרשה לי להגיד לך, שלפי
מיטב ידיעותי, כל החוקים וכל הצווים הם במצב
שווה. את כולם צריך לקיים, ואסור לעבור עליהם.
צו של מושל הוא צו, שכן אין הוא פועל על דעתו,
אלא בפקודת הממשלה ועל דעתה. הממשלה היא ממ-
שלה נבחרת, בין בהיקף רחב ובין בהיקף מצומצם.
כאשר הממשלה רחבה — אין פירוש הדבר שהצו מת-
רחב: וכאשר יש ממשלה אחרת — אין פירוש הדבר
שהצו מצטמצם. אסור לשהות בשטחים למעלה מ-48
שעות ללא רשיון.

חיים לנדאו (הליכוד):
יש מאמר חו"ל האומר: אין גוזרים גזירה שאין
רוב הציבור יכול לעמוד בה.

שר-הבטחון ש. פרס:
ציטטת ציטוט לא נכון, כי החלוצים הם מיעוט
ולא רוב. הרוב יכול לעמוד בכך. וכאשר הורידו את
המיעוט, הוא ירד. ואמנם אני רוצה להגיד לזכות המת-
נחלים במקרה זה, כי כאשר השתמשנו בכוח הפקודה,
הם קיבלו זאת. ואני מקווה שכך יהיה גם בעתיד.

גאולה כהן (הליכוד):
איזו תקווה זו?

שר-הבטחון ש. פרס:
המתנחלים זכותם וחובתם לעמוד על דעתם. אולם
הם צריכים להימנע מלנסות לכפות את דעתם על המו-
סדות הדמוקראטיים של המדינה. זכות הכפייה, לצערי
או שלא לצערי — —

גאולה כהן (הליכוד):
זכות זו שמורה רק לארצות-הברית.

שר-הבטחון ש. פרס:
— זכות הכפייה שמורה רק לממשלת ישראל

הנבחרת, והיא הממונה, וגם זה במסגרת החוק, כמובן.
לדעתי, הם רשאים לעמוד על זכותם להתנחל, לעשות
נפשות לדעותיהם, זה לגיטימי לחלוטין במשטר דמו-
קראטי. הם חלוצים, אם כי לא היחידים; מנתי קרוב
לעשרים נקודות חדשות בכל חלקי הארץ. אני מקווה,
חברת-הכנסת גאולה כהן, שגם שם האנשים חזקים יותר
ממני, אפילו חזקים יותר ממך, אפילו חזקים יותר
מדבריר, אפילו חזקים יותר מכל האנאלוגיה שהבאת
לפנינו. אני מחזיר אותך בכל פעם לשאלה שאת שו-
אלת, מה לעשות כדי שדברייך יתקבלו.

אני פונה למתנחלים ומציע להם להתננות מרצונם,
להביא את הדבר שיש בלבם — ויש בלבם דבר —
לדיון מסודר במוסדות שאינם אנטי-התיישבותיים,
שאינם פרו-תחום-המושב — —

— הצעות לסדר-היום (פרס, שריד, בן-פורת, נוף, ג. כהן, לנדאו, ארידור, גרוסמן, לבנבראון) —

שרי-הבטחון ש. פרס :

אינני מתעלם מהבעיה העיקרית.

לגבי יתר ההצעות לסדר-היום אני מציע לקיים דיון בכנסת.

יוסי שריד (המערך) :

אולי תאמר לכנסת מה מתכוננת הממשלה לעשות בעניין נסיגות ההתנחלות בסבסטיה? הרי זהו פורום של הכנסת. אולי תמסור הודעה?

שרי-הבטחון ש. פרס :

אמסור הודעה קצרה : הממשלה מתכוונת לקיים את החוק.

היו"ר מ. בן-פורת :

חברי הכנסת, נשמע הצעת נוהל מפי חבר-הכנסת נוף.

עקיבא נוף (הליכוד) :

אני מוותר על הנמקת ההצעה למרות הקושי שהיה לי לשמוע דברי ההסתה של חבר-הכנסת יודין.

גאולה כהן (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, אני מציעה שהדיון יתקיים היום או ביום שני. שאם לא כן, זו הורדת הנושא מסדר-היום. השר פרס הוריד את הנושא מסדר-היום באופן אלגאנטי.

היו"ר מ. בן-פורת :

חברת-הכנסת גאולה כהן, אין מקום להערוך ולהצעותיך.

חברת-הכנסת גאולה כהן, את שומעת או שרק את מדברת? שמעי גם אחרים. חסלתי לי, אם אינך רוצה לשמוע, את יכולה לעזוב את האולם. יש תקנון.

גאולה כהן (הליכוד) :

האולם הוא שלי.

היו"ר מ. בן-פורת :

יש שלוש הצעות לפי התקנון, לא יותר.

חיים לנדאו (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, דבר אחד צריך להיות ברור. אני מבקש להעיר הערה לסדר, לדעתי, הערה לגיטימית: חייב להיות ברור שכל עוד נמצא העניין בדיון כאן לא יכול להיעשות על-ידי הממשלה שום — — —

יוסי שריד (המערך) :

אין לזה שום שייכות. הדיון יתקיים אחרי שהממשלה תמלא תפקידה. הכנסת תקיים דיון רק אחרי שהממשלה תמלא תפקידה בעניין זה.

היו"ר מ. בן-פורת :

חבר-הכנסת לנדאו, תראה לי את הסעיף בתקנון.

חיים לנדאו (הליכוד) :

זה כתוב בשכל הישר, לא בתקנון.

היו"ר מ. בן-פורת :

אנחנו פועלים על-פי התקנון.

חברי הכנסת, יש הצעה — — —

יורם ארידור (הליכוד) :

הואיל וכל שר מתחייב לקיים החלטות הכנסת, הרי החלטות אלו מחייבות, ואם אינן מקיימים החלטות הכנסת — — —

חייקה גרוסמן (המערך) :

אין דבר כזה. את זה למדת בבית-ספר למשפטים?

שרי-הבטחון ש. פרס :

בתור שר אני רוצה להגיד : כל מה שהכנסת מחליטה הוא לקיים דיון, וזה מחייב את השר להשתתף בדיון.

חיים לנדאו (הליכוד) :

לא, אדוני השר. כל התקדימים עד עתה — — —

גאולה כהן (הליכוד) :

אתם רוצים לרמות?

היו"ר מ. בן-פורת :

אנחנו מפרידים בין ההצעות. יש הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לבנבראון ויש חמש הצעות אחרות.

מי בעד ההצעה לכלול את חמש ההצעות לסדר-היום בסדר-היום של הכנסת?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) : צריך להצביע על כל הצעה בנפרד.

הצבעה

ההצעה לכלול את ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת ג. כהן, מ. פעיל, י. דרניצקי (יודין), י. בן-מאיר, י. שערי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ. בן-פורת :

ובכן, חמש ההצעות נכללות בסדר-יומה של הכנסת.

עתה נצביע על ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לבנבראון. יש הצעה של חבר-הכנסת לבנבראון לכלול אותה בסדר-היום, ויש הצעה של שר הבטחון לא לכלול אותה בסדר-היום.

(חבר-הכנסת א. לבנבראון קורא קריאת-ביניים)
(חבר-הכנסת א. רונן קורא קריאת-ביניים)

היו"ר מ. בן-פורת :

חבר-הכנסת אליעזר רונן, אולי תחייך קודם ואחר כך נדבר על התקנון?

(חבר-הכנסת א. רונן קורא קריאת-ביניים)

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) : מישו צריך לשמור קצת על כבוד הכנסת.

חיים לנדאו (הליכוד) :

חסע למסקבה ותחלונן.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אתה לא תגיד לי איפה להיות.

חוברת ו', ישיבה רל"ד

— הצעות לסדר-היום (לנדאו, בן-פורת, בגין, דרובלס, ג. כהן, גרוסמן); הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת (בן-פורת, אנקוריון); הצעות לסדר-היום (אברמוב, דרניצקי) —

בעד ההצעה לא לכלול את ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת א. לבנבראון בסדר-היום — רוב

ההצעה לא לכלול את ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת א. לבנבראון בסדר-היום נתקבלה.

מנחם בגין (הליכוד):

אבקש למנות את הקולות המחייבים דיון.

היו"ר מ. בן-פורת:

לא, אין צורך למנות. תסלח לי, חברי-הכנסת בגין, עניין המניין אינו קיים בתקנון. יש מניין רק כאשר תוצאת ההצבעה אינה ברורה ליושב-ראש.

מנחם בגין (הליכוד):

לא ראיתי ידיים מורמות.

היו"ר מ. בן-פורת:

אני מוכן לבדוק שוב.

חייקה גרוסמן (המערך):

— — — החלק הזה של הבית?

היו"ר מ. בן-פורת:

חברי-הכנסת בגין, זה בגלל התקדימים המכבידים על עבודת הכנסת. כל פעם מבקשים מניין, והמניינים הללו מכבידים על עבודת הכנסת.

מנחם בגין (הליכוד):

תראה מה רצון הבית.

היו"ר מ. בן-פורת:

אני מצטער, מניין שאינו במקומו אינו יכול להתקיים. אינני מוכן ליצור וקדים בניגוד לתקנון.

חיים לנדאו (הליכוד):

אתם סוכנים של מוסקבה פה. אתם סוכנים של עראפאת.

היו"ר מ. בן-פורת:

אלה שש הצעות נפרדות. חברי הכנסת, אני פוסק שההפרדה היא בהתאם לתקנון. מי שרוצה לערער יביא את העניין לפני ועדת הפירושים. כבר הצבענו על חמש הצעות.

שב נא, חברי-הכנסת לבנבראון.

מנחם בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, — — —

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש פנייה של חבר כנסת ליושב-ראש.

היו"ר מ. בן-פורת:

לפנינו שתי הצעות: האחת, לכלול את ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת לבנבראון בסדר-היום, והאחרת, של שר הבטחון, לא לכלול ההצעה בסדר-היום. נצביע.

גאולה כהן (הליכוד):

רגע, רגע, מה יש פה? בושה וחרפה לנהל כך את הישיבה. לאן אתה רץ?

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את ההצעה לסדר-היום של

חברי-הכנסת א. לבנבראון בסדר-היום —

מיעוט

ג. הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר מ. בן-פורת:

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכנסת, להודעה.

ארי אנקוריון (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד למסור לכנסת את ההודעה הבאה:

בישיבת הכנסת מיום כ"ב בכסלו תשל"ו—26 בנובמבר 1975 הוחלט, בהתאם לסעיף 72א של התקנון, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת זלמן שובל בנושא: הגילויים על הנעשה בחברת "עמידר". ועדת הכנסת החליטה בישיבתה אתמול להעביר את הדיון בנושא הגל לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

ד. הצעות לסדר-היום

1. המחסור החמור בשמן ובמוצרים חיוניים אחרים

היו"ר ש. ז. אברמוב:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, עתה יש צורך לרדת מן הפסגות הגבוהות של הדיון המדיני ולטפל בבעיות יום-יום שאינן פחות חשובות, אפילו מבחינה בטחונית.

חוגים שונים של אזרחי המדינה שאני נפגש אתם לרגל מילוי תפקידי כחבר הכנסת הפנו את תשומת-לבי למחסור חמור בשבועות האחרונים בשמן ובמצרכים חיוניים אחרים. בחנתי את הדבר ונוכחתי לדעת כי יש

אנחנו עוברים עכשיו להמשך ההצעות לסדר-היום. אבקש את חברי-הכנסת יודין להביא לפנינו את הצעות לסדר-היום: המחסור החמור בשמן ובמוצרים חיוניים אחרים.

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך):

אני מקווה שהפעם יקשיבו גם אנשי הליכוד להצעה.

בשער. כמובן, אפשר להגיד לציבור הצרכנים: אל תאמינו לדברי פקידים בכירים, אל תקשיבו לשרים ואל תסיקו מדבריהם מסקנות. אינני חושב שתהא זו הדרך הנכונה. וכדי למנוע אווירה של בהלות המגבירה ומ-חישה את התהליך האינפלציוני הגורם להצבר רווחים ספקולטיביים וכדי למנוע סבל מהצרכנים מציע אני לממשלה:

(א) הממשלה תודיע על התחייבותה קבל עם לשמור על יציבות מחירים למצרכים חיוניים לתקופה ארוכה שבין חצי שנה עד שנה לכל הפחות. אני חושב שחובת הממשלה בנדון זה נובעת גם מן ההסכמים הקיימים בין הממשלה ובין ההסתדרות. ואם יש בעיות הקשורות באירגון אספקה לעתיד ובמדיניות מחירים לטווח רחוק, נקים בתקופה של שט ויציבות בירורים אקדמיים ללא נופך סנסאציוני כדי לקבוע בדרך דמוקרטית, צלולה ומפוכחת את מדיניות המחירים לאורך זמן. כל הצעה של שר — וכל הכבוד לשרים שלנו — או של כל פקיד בכיר איננה צריכה להינתן בצורה כזו שתעורר בציבור אסוציאציות בדבר שינוי במדיניות הממשלה מהיום למחר.

(ב) הממשלה חייבת להגביר את אספקת המצרכים החיוניים מיד בקנה-המידה הדרוש לא רק מבחינה אובייקטיבית אלא גם כדי להדביר תופעה מזיקה ובלתי-מוצדקת של אגירה מבוהלת.

(ג) הממשלה חייבת להגביר את הפיקוח הן על ה-מחירים והן על סדרי המכירה לצרכנים ולהבטיח שיטת אספקה לצרכנים במידה כזאת אשר תמנע מהם סבל מיותר ותמנע בעת ובעונה אחת אגירה מיותרת.

(ד) הממשלה חייבת להטיל עונשים על אלה שאוגרים למטרות ספקולטיביות.

חברי הכנסת, ברצוני לומר עוד דבר אחד: אני חסיד שיטת פיקוח על מחירים, אבל אני מתנגד לשיטת קיצוב ולא הייתי רוצה שנגיע, ובפרט ללא הצדקה, לצורך להנהיג קיצוב בכל צורה שהיא. אורחי המדינה וכאים לקבל כל אחד את אשר מגיע לו, ולאספקה זו אחראית הממשלה ולא גורם אחר כלשהו. ואם כל האמצעים שהממשלה חייבת לנקוט לא יביאו לתוצאות — ואני מאמין שהאמצעים שהממשלה חייבת לנקוט יביאו לתוצאות — הרי חייבת הממשלה לחשוב על שיטה כזאת שבשעת בהלה, אף אם יש לה סיבה אובייקטיבית ואף אם היא נגרמת על-ידי שמועות סתם — תהא אספקה מסודרת ומאורגנת לכל צרכן לפי המינימום המגיע לו.

אני מבקש שחברי הממשלה, ובמיוחד השר הנוגע בדבר, יסיקו מלוא המסקנות הרציניות מן המצב שנוצר ופגע בציבור הצרכנים.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

רשות הדיבור לשר המסחר והתעשייה, לתשובה.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסובב בימים אלה בתחויות ובשווקים אכן ייתקל במחסור בשמן בימים במוצרים חיוניים אחרים, לרבות סוגי המזון האחרים, אין כיום מחסור. אך גם אם המדובר הוא במחסור בשמן בלבד מסכים אני עם חבר-הכנסת יודין שהעלמות השמן מהתחויות גורם סבל לאוכלוסייה; כן אני מסכים

אמת בטענה זו וכי אמנם שמן נעלם בהדרגה בשכר-עות האחרונים מחנויות המכולת ואין כלל להשיגו, או שאפשר להשיג רק סוגים יקרים ובמחיר גבוה יותר מן המחיר הרשמי.

מצב לא חריף במידה זו בדיוק אך דומה קיים בשבועות האחרונים מדי פעם גם לגבי אורז, וכפי שאמרתי, גם לגבי כמה מצרכים אחרים. הצרה היא שאין זה מקרה ראשון של מחסור במצרכים חיוניים. למקרה בודד אפשר למצוא הסבר המניח פחות או יותר את הדעת, ובמצבנו הכללי קיימים, לצערי, תנאים שיש בהם להסביר באופן אובייקטיבי עובדה של מחסור ב-מצרך זה או אחר. אולם זה תקופה ממושכת פוקדות אותנו תופעות של מחסור במצרכים חיוניים מדי כמה חודשים, ובזמן האחרון מדי כמה שבועות. תופעות אלה מתלוות בהעלמת מצרכים, האמרת מחירים רווחים ספקולטיביים, וכתוצאה מכל אלה — אגירה מבוהלת של מצרכים על-ידי אזרחים.

ועובדה משונה: הגורמים האחראים להספקה סדירה של מצרכים חיוניים לאוכלוסייה מעבירים את האחריות איש על שכם רעהו. המשרד האחראי לדבר מעביר את האחריות לכתובת הספקים. היצרנים מדברים עם בעלי התניות. כל אחד ממלא כביכול את תפקידו, ואמנם — כפי שמסבירים לנו — אין לאמיתו של דבר מחסור באותם המצרכים. וכאילו אין לנו ברירה אלא להסיק מסקנה שאותו צרכן אשר הוא הסובל ממחסור הוא הוא האשם במחסור כי בסופו של דבר מגלגלים את האשמה עליו וטוענים כי הצרכנים האזרחים בבהלה הם המרוקנים את החנויות.

הממשלה טוענת כי היא מספקת חומר גלמי וכי הנתונים על הייצור מוכיחים שנמסרה כמות מספיקה, גם בעצם הימים האלה, לכל צינורות האספקה. היצרנים מוכיחים כי הם מוסרים לסוחרים את כל הכמות הנדרשת; הסוחרים טוענים שהם מוכרים לכל דורש. נניח שתיאור מצב זה מכאיב לידי מסקנה — אף כי אני חולק עליה — שהנושאים באחריות למחסור הם הצרכנים עצמם שנת-פסים לשמועות בהלה. אני חייב איפוא לשאול בכל הרצינות ובכל הידידות את שר המסחר והתעשייה המייצג את המשרד המופקד על אספקה סדירה של מצרכים: מה מנסה לעשות משרד זה מול תופעות של בהלה הפוקדת לעתים כה קרובות את הציבור, תופעות הגור-מות לאגירה מבוהלת ומסתיימות במחסור חריף של מצרכים שבלעדיהם שכבות רחבות של האוכלוסייה אינן יכולות להתקיים?

נניח שמשרד המסחר והתעשייה מספק את כל הכמות הדרושה של חומר הגלם, נניח שתהליך הייצור פועל כתיקנו ולאורך כל הקו קיימת אספקה סדירה, אבל הרי איננו מחפשים הצדקה למישהו; אנחנו חייבים לטפל בבעיה ולמנוע סבל מהצרכנים. ואם אמנם אגירה מבו-הלת היא שורש הבעיה חייב משרד המסחר והתעשייה להכנס מדיניות אשר תמנע בהלות. אין כל הצדקה לכך שנחיה במצב של בהלות פריודיות עם מחסור וספקו-לאציות המתלוות אליהן. ולא כל-כך קשה למצוא הסבר לבהלות הפוקדות את ציבור הצרכנים.

חברי הכנסת, מדי פעם בפעם נמטרות הודעות מוסמכות, ובעיקרן בלתי-מוסמכות, בדבר מדיניות ה-ממשלה לגבי מחירי מצרכים חיוניים. מדי פעם בפעם מספרים לציבור על ביטול הסובסידיות שהוא ממש

בהזדמנות זו ברצוני להבהיר כי איננו מתכוונים ואיננו רוצים להעלות את מחיר השמן בתקופה הקרובה וייתכן מאוד שאוגרי השמן יימצאו בסופו של דבר מפסידים.

כנסת נכבדה, צר לי שתופעת האגירה שכיחה באר-צנו ויש אצלנו קניות מוגברות, לצורך ושלא לצורך. זוהי התנהגות צרכנית בלתי-הולמת, התנהגות שאינה מתחשבת ואף פוגעת בצרכנים אחרים. טוב יעשו גורמי החינוך וגופי הצרכנות אם יתנו דעתם על תופעה פסולה זו.

אדוני היושב-ראש, מאחר שהנושא על כל היבטיו מצדיק דיון מפורט יותר — מציע אני להעבירו לדיון בוועדת הכלכלה.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת יודין, האם אתה מסכים להצעת שר המסחר והתעשייה?

יהודה דרניצקי (יודין) (המערך): כן.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה נתקבלה.

עמו — דבר שהשתמע בין השיטין — שההסבר למחסור אינו כלכלי אלא פסיכולוגי. המחסור בשמן אינו גובע מצימצום הייצור או מאספקה קטנה לחנויות אלא מק-ניות מבוהלות של צרכנים שנתעוררו כנראה בשל הוד-עות מצד גורמים שונים שאין למשרדי שליטה עליהם ושאינו אני אחראי לדיבוריהם. דיבורים אלה על עליית מחירים אפשרית גרמו לקניות מוגברות, לאגירה ולהי-עלמות השמן מן החנויות.

בהזדמנויות קודמות כבר הודעתי שאין משרדי דן עתה בביטול הסובסידיות לשמן, מה גם שלאחרונה ירד מחירו בשוק העולמי והגיע כיום ל-450—470 דולר לטון.

בנסותנו להתגבר על המחסור בשמן סויה בחנויות האצנו במפעלי השמנים להגביר את הייצור ולהגדיל את האספקה מעבר לכמויות הרגילות. ואכן מחודש אוקטו-בר סיפקו מפעלי השמנים כמות העולה בשליש בקירוב על הכמות שסופקה בחודש הקודם — 2,723 טון לעומת 2,044 טון. בערים הגדולות היה המצב כדלקמן: ביר-שלים סיפקו 306 טון בחודש אוקטובר לעומת 255 טון בספטמבר; בתל-אביב — 825 טון באוקטובר לעומת 680 טון בספטמבר; בחיפה — 723 טון באוקטובר לעומת 490 טון בספטמבר. גם בעתיד ימשיכו בתי-החרושת לספק כמויות מוגברות.

כן הוריתי לעובדי משרדי לערוך בדיקות וביקורות קפדניות בדרג הסיטוני והקמעוני כדי לוודא שאין אגירת שמן למטרות ספקולאטיביות. הבדיקות העלו כי האגירה מתרכזת בעיקרה אצל הצרכנים הסופיים. הבדיקות תי-משכנה ונעשה כל שביכולתנו למנוע אגירה בדרגי השיווק השונים.

2. יעילות ניצולת ההון בתעשייה

כוונתי ליעילות ניצולת ההון, בעיקר בתעשייה, מכיוון שבתעשייה מצוי המפתח לפתרון בעיות המשק. זהו הענף המרכזי ובכוחו לתרום לפתרון בעיות התעסוקה ובעיות מאזן התשלומים. זהו הענף העשוי לאפשר בטווח הקצר ובטווח הארוך קליטת העלייה, פיתוח, צמיחה והקטנת הגרעון במאזן התשלומים. לכן מציע אני שנמקד את דיונינו בנושא שעניינו הוא שימוש יעיל במקורות של ענף זה.

חברי הכנסת, רבים מדברים על אבטלה סמויה בשי-רותים, על עובדים מיותרים במפעלים. אך הדעת איננה מתמקדת בנושא לא פחות חשוב והוא האבטלה הסמויה של הון בתעשייה. לדעתי, נושא זה איננו פחות חשוב מהקודם. מחקר שנעשה במכון לפירון העבודה מגלה שבתעשייה הישראלית מנוצל ההון בשיעור ממוצע של 60% מכשורו המלא לעומת שיעור ניצול של 90%—95% בארצות אחרות; מחקר של מר דוד מורביץ, ממכון פאלק, מראה שבשנת 1972 היה ניצול בשיעור של 35%—47%, ורק 20% מאותם מפעלים שנחקרו עובדים בשיעור של 50% מיכלתם. אותו חוקר קובע שהניצולת המתוכננת על-ידי המנהלים במפעלים שווה לניצולת הממומשת בהם, כלומר המנהלים מחליטים מראש על שיעור ניצולת נמוך כזה. אחת המסקנות במחקר זה היא שהגדלת הביקוש לא תביא להגדלת הניצולת של ההון ויש צורך לנקוט אמצעים אחרים להגדלת השיעור הזה.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת, נעבור עתה להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת אליעזר רונן בנושא: יעילות ניצולת ההון בתעשייה. חבר-הכנסת רונן, בבקשה.

אליעזר רונן (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כולנו ערים למצב הקשה שבו נתון המשק כיום. כולנו ערים לסכנות שהי-עתיד טומן בחובו להתפתחותו של המשק.

כולנו מדברים על דבר אחד — שמעתי את הדבר מצד כל חלקי הבית: יש צורך בתכנית כלכלית, יש צורך בתכנית לשעת חירום, יש צורך בתכנית כוללת. אני סבור, אדוני היושב-ראש, שהגיעה העת שנרד קצת לעומק העניין ונפרט את המרכיבים של התכנית שאליה אנחנו מתייחסים, שהרי אין תכנית כוללת אשר איננה מורכבת מחלקים. אנחנו חייבים להגיד פעם אחת לעצמנו, לבית ולציבור, למה אנחנו מתכוונים כאשר אנו דנים בחלקיה השונים של תכנית זו, אם במדיניות שחר, אם במדיניות השקעות, אם במדיניות היצוא, אם במאזן התשלומים — באותם החלקים של תכנית או של מדיניות אשר צריכים להתחבר לאיסטרטגיה כוללת של פיתוח המשק וניהולו.

אני מתכבד להציע לבית הזה לפתוח בדיון על אחד הנושאים שלדעתי הוא מן החשובים ביותר במערכת זו,

אליעזר רונו (המערך):

המדיניות הממשלתית מעודדת תעשייה. אני מצטט שלושה מחקרים של אנשים לא פחות ולא יותר נבונים ממני ומחברי כנסת אחרים. עכשיו אני רק מצטט, לאחר מכן נגיע למסקנות. במסקנות המחקר של מכון "תבל" נאמר: "המדיניות הממשלתית לעודד את התעשייה כפי שמוצאת את ביטוייה במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, המימון הציבורי ומדיניות הגנת תוצרת הארץ לא הביאה לפתרון בעיית הגדלת היצוא בהיקף הנדרש ולא השיגה את המטרות העיקריות של פיתוח המשק שהממ"ש שלה הציבה לפניה. ... הממשלה הפעילה גישה סלקטיבית בהתייחסה לכל מפעל ובהסתמכותה על הבטחות ביצוע לעתיד. אולם התברר שהמטרות שהממשלה הציבה לעצמה ושנכללו באותן תכניות לא הושגו."

לשאלתו של שר המסחר והתעשייה: האם לסייע פחות — משיב חוקר אחר, ד"ר אריאן ממחלקת המחקר של מנהל הכנסות המדינה: "קיימת נקודה מסוימת שבה פוטנציאל העידוד של התמריץ להשקעות מגיע למאקסימום האפשרי וכל תמריץ מעבר לזה רק מקטין השקעות מצד המשקיעים. אולם כאשר חלקה של הממשלה מגיע ל-70%—80% של ההשקעה ותרומת המשקיע מאמצעיו מגיעה ל-20% יש חשש כי שיעור זה של התמריץ הוא כבר מעבר לאופטימום לעידוד ההשקעות." גם לפי דעת מנהל המחלקה למחקר כלכלי במינהל הכנסות המדינה באוצר, ד"ר גבאי, קיימת אותה נקודה שמעבר לה כל תוספת תמריץ מקטינה את ההשקעה של המשקיע. וכן אומר ד"ר גבאי: "שיעור השתתפות הממ"ש שלה במפעלים מאושרים הוא מעבר לאופטימום. השתתפות בשיעור זה לא רק מקטינה את חלקו של המשקיע אלא גם גוררת אותו להשקעות בעלות סיכון רב. שכן ההפסד שלו במקרה של כשלון הוא קטן יחסית. כן גורר הדבר את הקטנת התמריץ ליוזמה ואחריות למפעל."

מצויים שני צינורות שדרכם נותנים סובסידיות ענף קיט להון: האחד הוא חוק עידוד השקעות הון והשני הוא האשראי המזכר. נעבור לצינור השני: האשראי המזכר. כאן אני נתלה באילנות אחרים. מנכ"ל בנק ישראל, ד"ר ישראל שפר, סבור כי "השיטה הקיימת גורמת לעיוותים קשים בפיתוח התעשייה". שהרי אם אנחנו טוענים שכאשר מסבסדים את הלחם מעבר לאופטימום מסויים יהיה ביוכוז של לחם, וזאת היא ההצדקה שמוצאים כדי להקטין את הסובסידיה ללחם, אותו דבר קורה מבחינה כלכלית כאשר מסבסדים את ההון מעבר לנקודה מסוימת, שכן אז יש ביוכוז של הון, אחד הדברים היקרים לנו." לא ייתכן — אומר ד"ר שפר — שבתנאי האינפלציה תלויה הממשלה כסף במחיר של 30%—35% ותחלק אותו כהלוואות וזלות בריבית של 9%. זוהי סובסידיה שאיש לא המליץ עליה, והיא עולה וגדלה באופן אוטומטי ובבלתי-מבוקר. ... המדיניות הנוכחית בתחום זה היא בלתי-נכונה וצריך לשנותה". וכן אומר בנושא זה פרופסור חיים בראק: "בתנאי האינפלציה הקיימת, כאשר האשראי המסובסד על-ידי הממשלה מגיע לכמוצית של כלל האשראי במדינה, יש לכך השלכות שליליות מרחיקות לכת לפחות בשלושה תחומים: (א) על היעילות של שימוש במקורות; (ב) על עומס מימון הוצאות הממשלה; (ג) על חלוקת ההכנסה בין השכבות השונות במדינה. בארץ

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו חיים בתקופה קשה מאוד, תקופה שבה אנחנו צריכים להשתמש בכל מקורותינו שימוש ראציונלי ביותר ומחושב ביותר. אחד המקורות המוגבלים ביותר במשק הישראלי הוא ההון. אחד המקורות המוגבלים ביותר אצלנו הוא מטבע זר. הבעיה המטרידה אותנו היא מאזן התשלומים. בגלל בעיית מאזן התשלומים אנחנו צפויים — אם לא נפתור אותה — לאבטלה גדולה מאוד. ובכן, כדי למנוע את האבטלה עלינו לפתור את בעיית מאזן התשלומים. ידוע, למשל, שמרכיב מטבעי-חוק בתעשייה הוא 70%, ובכן, מחובתנו לתת את הדעת על בעיה זו ולשקול לא רק איך להשתמש בעובדים ביתר יעילות, לא רק להנהיג גידול עובדים, לא רק לדאוג לכך שתהיה מדיניות שכר טובה יותר, אלא עלינו גם לשקול ולקבוע איך נשתמש שימוש טוב ביותר באותו דבר שהוא מן היקרים ביותר לנו, מטבעי-החוק הטמון בהשקעות ומלאי ההון של המשק. ונראה לי שהדבר הזה איננו מתקיים. נשאלת השאלה: מדוע אין הדבר הזה מתקיים? כלכלני המכון לפריון העבודה אומרים ומצינים בפירוש כי אחד הגורמים העיקריים לקצב העלייה הנמוך של פריון העבודה בארץ נעוץ במחירו הנמוך של ההון וזה מוביל להשקעות בזרונות בייצור.

אותו דבר אומר המחקר של מכון פאלק למחקר כלכלי הקובע: "מנקודת-מבט של מדיניות כלכלית המש"תנה החשוב ביותר השקור לניצולת ההון הוא שיעור הריבית ומחיר ההון. במדיניות הנוכחית של ההלוואות ושער הריבית השלילי מחיר ההון למפעל נמוך ממחיר ההון למשק כולו ודבר זה משיעור על ניצולת ההון באופן ישיר בעתיד. שיעורי ריבית נמוכים אינם מעודדים את המנהלים לחסוך בהון ויש להניח, אכן, שההון יתבזבז... שיעורי ריבית נמוכים מעודדים להקים מפעלים עתירי הון בכל ענף ומעודדים את הגידול במפעלים עתירי הון, הם גורמים לביזבוז הון על-ידי הקמת מפעלים כאלה יותר מאשר נחוץ ועוד יותר ביזבוז הון על-ידי ניצול אותם המפעלים בשיעור נמוך מאשר היה קיים בשיעורי ריבית גבוהים מאוד." המסקנה: הספקת הון וול לתעשייה היא אשר גרמה להרחבת יתר של מלאי ההון, יחד עם שיעור ניצולת נמוך.

מחקר אחר, מחקר שהוזמן על-ידי גורמים ממשלתיים ממכון "תבל" בירושלים והקיף 360 מפעלי תעשייה, בדק את ההשפעה של חוק עידוד השקעות הון על התעשייה. מחקר זה קבע שחוק עידוד השקעות הון היה רחוק מלהיות אפקטיבי. המחקר הזה קבע שבשנים 1962—1968 היה שיעור גידול היצוא במזרח אסיה-לטיים מצד מפעלים לא מאושרים קטן יותר משיעור גידול היצוא מצד מפעלים לא מאושרים. הוא קבע שמפעלים מאושרים לא הגדילו את שיעור היצוא מפדיונם, אף שרוב המפעלים אושרו בתנאי יצוא שלפיהם עליהם לייצא בשיעור הרבה יותר גבוה. במחקר זה מכון "תבל" נאמר: למרות הצלחתה של המדיניות בעצם הקמת מפעלים חדשים באזורי פיתוח היתה התפתחות מפעלים אלה לאחר שהוקמו איטית בהשוואה להתפתחות שאר המפעלים בכלל.

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

אם כן, תסייע להם באמת פחות, אז יתפתחו.

חוברת ז', ישיבה רל"ד
— הצעות לסדר-היום (רונו, בארי, צדוק) —

מצב זה. אם באמת אנחנו חושבים שבשנה הבאה ללא צימצום במאזן התשלומים תהיה אבטלה, ואף נניח שאותם מחקרים על 1972 לא היו נכונים ולא היתה אבטלה סמויה ואי-ניצולת בשיעור של 40% או 50%; כלומר אם נניח שלא צדקו והפריזו, והמצב היה שפיר — נשאלת בכל זאת השאלה: מה קרה בין 1972 ו-1975? בין 1972 ו-1975 גדל מלאי ההון בתעשייה ב-30%, בעוד שלפי התפוקה יכול היה להסתפק ב-9%. זאת אומרת שגם אם המחקרים היו קצת מוגזמים, הרי כיום, במצב של 1975, מלאי ההון שיש לנו יכול להספיק לנו כדי לייצר במידה הדרושה, וצריך להספיק גם בשנה הבאה, חוץ ממפעלים חדשים ליצוא שיש להרחיבם. אבל שיעור רמת ההשקעות יכול לרדת ב-20%—30% מבלי לפגוע בצמיחת המשק, מבלי לפגוע בכוח הפיתוח שלו. הרי כל מיליארד לירות שנחסוך בהשקעות פירושו 120 מיליון דולר. כל חסכון של 120 מיליון דולר פירושו שאנחנו חוסכים לעצמנו 10,000 מובטלים.

מצמצמים את הבנייה כיוון שכל צימצום בסך מיל-יארד לירות בענף זה חוסך לנו 20 מיליון דולר, אך מביא עמו הרבה אבטלה. וכאן, על-ידי שימוש יותר יעיל במקורות, על-ידי חיוב בעלי המפעלים להשתמש באופן יותר יעיל בצידוד, על-ידי כך שההון לא יהיה זול או מתחת לזול — במתנה — אנחנו נמנעים גם מביזובו הון וגם מביזובו מטבע זה. אחרת גורמים לביזוב, לא להגברת התפוקה ולא להגדלת הצמיחה.

אני טוען שבמדינה כלכלית נחת בשנה הבאה ובשנת 1977 להקטין באופן משמעותי את רמת ההשקעות בתע-שיה בלי לפגוע בפיתוח. ואת זה צריך לעשות על-ידי פעולה דרך מחיר ההון.

ידידיה בארי (הליכוד):

חבר-הכנסת רונו, דברך יפים לכל הסקטורים?

אליעזר רונו (המערך):

אני מדבר עכשיו על התעשייה. ואם אתה שואל אותי — אני חושב שיש די הון עצמי בכל הסקטורים במשק — — —

ידידיה בארי (הליכוד):

האם כוונתך לתעשייה בכל הסקטורים?

אליעזר רונו (המערך):

דיברתי עכשיו על כך שאת תעשיית היצוא צריך לפתח. אני מדבר על רמה של מיליארד לירות בסך-הכל לתעשייה שבה יש אחוז מסויים ליצוא. כך אפשר להג-דיל את היצוא ויחד עם זה להקטין את סך כל ההשקעה, וזה משתקף במספרים.

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

הוא כל-כך לא מודע למה שאתה אומר, שהוא אומר שהוא מתכוון לכל הסקטורים.

אליעזר רונו (המערך):
לכל הסקטור התעשייתי.

ידידיה בארי (הליכוד):

הפרטי, הציבורי וכו'?

אליעזר רונו (המערך):

אדוני שר המשפטים, אני מודה שלא הבנתי למה

נוצר מצב מוזר: מיליונרים הם אלה שיש להם חובות בלתי-צמודים בריבית נמוכה... השיטה הקיימת של אשראי מסובסד ובלתי-צמוד בתנאים הקיימים של האינפלציה גורמת לביזובו משוער של משאבים והש-קעות תוך מתן פרס לאו דווקא להשקעות היעילות."

שיעורי הריבית שלנו נקבעו בתקופה שהאינפלציה היתה בשיעור של 8%, 9% או 10%, ואז נקבע שיעור ריבית של 5%, כלומר סובסידיה של 5%. לא ייתכן שכאשר האינפלציה עולה ל-30% או ל-50% נשאר ריבית בשיעור של 9% וניתן סובסידיה בשיעור של 20%. אם הסובסידיה בשיעור של 5%, 6%, או 7% היתה מספיקה אז, והיתה מספיקה, לא ייתכן שמדיניות הממ-שלה — גם השפעה של מחירים מהחוץ גורמת לאי-פלאציה במשק — תגרום לכך שניתן באופן בלתי-מבוקר סובסידיה בשיעור של 30%, 40% או 50%. זאת אחת מנקודות הוויכוח ביני וביני שר המסחר והתעשייה. כש-בעל המפעל משקיע בריבית שלילית, או בריבית של אפס אהזים — אותה השקעה איננה כדאית למשק, לא ייתכן בשום אופן, בשום אריתמטיקה אפשרית, שהש-קעה תהיה כדאית כשימכנו השקעות של ריבית שלילית בלבד על בעל המפעל, וזאת תהיה השקעה חיובית מב-חינת המשק. היפוכו של דבר: זאת תהיה השקעה שבה אנחנו אוכלים את ההון ולא מייצרים במידה הדרושה.

וכאן אני שוב מצטט את ד"ר שפר: "אין מדינה בעולם אשר מחלקת מתנות כאלה למשקיעים כמו ישראל. לא ייתכן שמעניקים ריבית שלילית של עשרות אחוזים על מרבית המימון לזמן ארוך ובתנאים מועדפים כאלה. זהו אחד העיוותים הגדולים ביותר במדינה."

ועדה ציבורית בראשותו של פרופסור פטנקין המ-ליצה כמעט פה אחד להתאים את תנאי-ההלוואות הממ-שלחיות לתנאי האינפלציה. ואם יש כיום קרוב ל-15 מיליארד לירות באשראי מסובסד, ואם הסיבסוד הזה הוא בשיעור של 20% לפחות מדי שנה בשנה, הרי שאנחנו נותנים סובסידיה של 3 מיליארד לירות ויותר להון. אילו היה הדבר הזה תורם משהו, אילו היה חיובי, הייתי אומר שיש לפעמים גיגוד בין אינטרסים חברתיים וכלכליים ויש לשלם מחיר חברתי מסויים. אבל אם גם מבחינה חברתית זוהי העברה לידים מעטות, וגם מבחינה כלכלית כל הכלכלנים שציטטתי כאן הוכיחו ומוכיחים בשער שזה גורם לעיוות ולביזובו הון — אני שואל את עצמי מה לנו כי נמשיך בעניין זה ולא נפקח פעם את העיניים? מה הן בכלל מטרותינו?

אמר ד"ר ווסמן: "ההלוואות הבלתי-צמודות הן דרך בובנית ובלתי-יעילה לעידוד ההשקעות. דרך בז-בזנית — משום שגובה הסובסידיות אינו תלוי בממשלה; הוא מותנה בהתפתחות האינפלציה ולא בצורך לעודד השקעות. דרך בלתי-יעילה — משום שמקבל ההלוואות אינו יודע מה יהיה היקף האינפלציה שתשרור בעתיד ואינו לוקח את אי-ההצמדה בחשבון כהטבה משמער-תית. רק לאחר שכבר בוצעה ההשקעה, וללא קשר עם ביצועה, מקבל המשקיע בתקופת האינפלציה שק הביתה". ובכן, מתי סוף-סוף נבין ששיטה זו איננה תורמת למשק אלא פוגעת במשק?

אדוני היושב-ראש ואדוני שר המסחר והתעשייה, איש לא יתחרה אתי בהכרה כמה ההשקעות והפיתוח דרושים למשק, אך השאלה היא אם זוהי דרך טובה לקיים את ההשקעות. יש לנו היום הזדמנות-פו לחקן

שהם יתקיימו ושהם יבזבוזו הון לאומי ולא יתרמו לו. הצעה שניה היא שאנחנו, מיד, בכל הסקטורים, חברה-הכנסת בארי, נעלה את הריבית של אשראי מוכון מ-15% ל-25% בתקופת חירום זו, כי יש כאלה אשר הולכים לכותל ואומרים: צריך לייצא, אבל שום יצוא לא יהיה. נעלה את השער — יהיה יצוא. יש כאלה האומרים: נעלה סלקטיביות בהשקעה, וחושבים שבזה נגמר עניין הסלקטיביות או שוועדה תעשה סלקציה. רבותי, הסלקטיביות תהיה אם מחיר ההון יהיה יותר גבוה ואז ישקיעו רק אלה שיכולים ושכדאי להם להשיקיע במחיר הון גבוה וזה יקבע את הסלקטיביות, וזה יתן לנו בשנת 1976 ובשנת 1977 השקעות חיוניות וטור בות לנו.

מה יקרה אם נפעל כך, אם נשעה את החוק לשנה ונעלה את האשראי המוכון? אני טוען שאז תהייה לנו השקעות דרושות, כי יש לנו מלאי הון לשנים הבאות; תהייה רק השקעות כדאיות למשק, נחסוך מאות מיליונים של דולרים, נצמצם את סכנת האבטלה, ניעיל את השימוש במקורות המצומצמים שלנו, נקטין את הלחצים האינפלציוניים, תוקטן ההורמה הממשלתית, בלי פגיעה בצמיחה של המשק שכולנו רוצים בה. לכך יש מחיר, מחיר כבד מאוד: הדרי"ח של משרד המסחר והתעשייה לא יהיה כל כך מרשים בשנה הבאה, הדרי"ח של מרכז ההשקעות על השקעות שבוצעו לא יהיה כל-כך מרשים, לא נצביע על כל כך הרבה מפעלים שהוקמו, על כל-כך הרבה הרחבות שהיו ולא נחתך כל כך הרבה סרטים. העם היהודי התגבר על אסונות יותר גדולים מאלה, ואני מוכן לשלם את המחיר הזה, כי יש אינטרס כולל יותר.

ההשקעות דרושות למשק, אבל לא ביזבוז משאבים. דרושות השקעות אבל לא מתנות ללא תכלית. מה שני חוץ למשק הישראלי כיום כאוויר לגשימה הוא שנתווה מדיניות כלכלית ראיציונאלית וניהול משק לאומי המיישם מדיניות זו הלכה למעשה. על כן אני מציע שהכנסת תקיים דיון בנושא זה, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

רשות הדיבור לשר המסחר והתעשייה, לתשובה.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא קיימת עדיין השוואה בין-לאומית ראויה לשמה של ניצולת ההון בתעשייה. השוואה שטחית שנערכה בין ישראל לבין שלוש ארצות אחרות, קולומביה, הפיליפינים ומאלוזיה, אמנם הראתה שניצולת ההון בתעשייה בישראל נמוכה מאשר בארצות הללו.

אם ניצולת ההון בתעשייה הישראלית אכן נמוכה יותר מאשר בארצות הדומות לישראל, הדומות לה ברמת התפתחותן ובהרכב התעשייה שלהן, אם אמנם קיימת תופעה כזו — וזה לא מוכח — מה הם ההסברים האפשריים לתופעה זו? ההסבר הפופולארי לרמת הניצולת הירודה של הציוד בתעשייה הישראלית, ושמענו אותו גם מפי חברה-הכנסת רונן, תולה את הקולר במחיר הנמוך של ההון לתעשייה. זהו ההסבר שניתן לתופעה במחקרו של ד"ר דוד מורביץ' ובמחקרים אחרים שראו אור לאחרונה ומצוטטים בהרחבה. ברם הסבר זה אינו מתיישב עם הממצאים העובדתיים של המחקר ודומה שהוא פרי דעה קדומה של החוקר שהוא וגם חוקרים

מתכוון חברה-הכנסת בארי. אני מתכוון לכל הסקטורים, ללא יוצא מן הכלל. אני מתכוון לסקטור ההסתדרותי, ואני מתכוון לסקטור הפרטי, ואני מתכוון לסקטור הממ"ש שלי, ואני מתכוון לסקטור הסופר-פרטי והסופר-ממ"ש שלי. עכשיו הדבר ברור?

ידידיה בארי (הליכוד):

ברור. תודה רבה.

אליעזר רונן (המערך):

אבל למה לי להרחיב כאן? כאן זה מסובך להרחיב.

נכון?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

נכון.

אליעזר רונן (המערך):

אני מבקש, אדוני שר המסחר והתעשייה, שלא נעלה את הנושא של השקעות חוץ-לארץ. אני מעדיף לא להעלות אותו ולא לסכם מה נתננו ומה קיבלנו בהשקעות חוץ. לא עלי-ידי מתנות יבואו משקיעים זרים. ההגבלה האפקטיבית להשקעות-חוץ לצערי — כי גם אני רוצה בה מאוד — היא מצב הבטחון והמצב המדיני כאן. זאת המגבלה האפקטיבית. הפרמיה לסיכון שצריך לתת למשקיע כדי שישקיע עושה את ההשקעה הזאת לבלתי-כדאית מבחינת המחיר שהמשק צריך לשלם בעדה. אני אומר: נכון שהמשק זקוק להשקעה פרטית ויוזמה פרטית והשקעה מחוץ-לארץ, אך אם המחיר עובר גבול מסוים, מן הראוי לשקול אם בתקופה זו, בתקופה בטחונית זו, הדבר הזה כדאי לנו. כי משקיע-החוץ רואה את מידת הסיכון ראייה שונה משלנו; ואם הסיכון הוא בעיני המשקיע גדול כל-כך, אולי נגיע למסקנה שיש תקופות שבהן היוזמה מחוץ-לארץ אינה כדאית לנו. ומכיוון שההשקעה דרושה לנו, צריך הסקטור הציבורי לקחת דבר ששכח ליטול לעצמו מזמן: יוזמה, ולא רק פיקוח, ולא רק ביקורת, ולא רק רשינות, ולא רק היתרים. אם יש די השקעות פרטיות, אם יש די השקעות זרות, אם ההשקעות האלה הן כדאיות וטובות — ניחא. אבל אם אין כאלה — לא צריך להיות סגור ונעול בתוך מסגרת מחשבתית שהסקטור הציבורי במדינת ישראל אסור לו להיות סקטור יזום בפיתוח המשק.

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. מה אני מציע בסי"כ? אני מציע לממשלה, אני מציע לבית הזה, שבשעת חירום זו נשעה את ביצוע חוק עידוד השקעות הון למשך שנה, מיד. פירסום צו השעיה לגבי החוק הזה הוא לא דבר נורא. גם אם במרכז ההשקעות כבר יש אישור רים, הרי הקפאנו את הבנייה אחרי שניתנו היתרים. פורסם צו הקפאת הבנייה ושום דבר לא קרה. היו היתרים שעברו את כל מוסדות התיכנון כחוק. היו משקיעים באמצע הבנייה, עם כסף מושקע במגרשים, ואמרו להם: תפסיקו, המשק אינו יכול להרשות לעצמו. מדוע לא נשעה את החוק הזה לשנה וגאמר שההשקעות שבביצוע יימשכו, אבל לא שום דבר נוסף?

אני מוכן להסכים שנפעיל שסתום, שאני לא אוהב אותו; ועדה לשיחורורים מן ההשעיה הזאת. אני מאוד לא אוהב את הוועדות האלה, אבל אני מוכן להסכים שלהשעיה הזאת יהיה שסתום כזה בהנחה שאנחנו לא זקוקים למאה, מאתיים או חמש-מאות אישורים שאסור

המינימום הנדרש היום באזורי פיתוח מועדפים ביותר הוא 30% הון מניות נפרע.

(ב) חברה-הכנסת רונן קבע עובדה של-70% מההשקעה בתעשייה היא במרכיב מטבע-חוץ. זה נכון אם אתה לוקח שער חליפין לא רשמי, על כל ההיטלים ועל כל המכסים.

אליעזר רונן (המערך):
כוונתי למחיר הדולר.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:
לא דוברים ולא יער. מחיר הדולר הוא 7.10 לירות.

חברה-הכנסת רונן וכן כלכלנים חשובים אחרים אינם מביאים בחשבון שחלק ממרכיב מטבע-חוץ בתעשייה בא ממקורות-חוץ שרק התעשייה יכולה להגיע אליהם. הלוואה של בנק מחוץ-לארץ או השקעה הון של יום-חוץ לא תבוא אלא אם כן אנו נרצה בהשקעה. כאן מדובר באשראי, מענקים, השקעות-חוץ המיועדים אך ורק לתעשייה. אם לא תהיה השקעה בתעשייה לא יעמדו הללו לרשותנו. הוא צייר תמונה שלפיה 70% מכל ההשקעות בתעשייה נעשים במטבע-חוץ, משמע המדינה מקצה דולרים בהיקף 70% מההשקעה בתעשייה. זוהי תמונה לא נכונה. ההקצאה הנדרשת מהמדינה היא, להערכתי, לא יותר מ-40% מסדר-גודל ההשקעה כולה.

דבר שלישי, שחברה-הכנסת רונן ציטט, והוא מבחינה סטטיסטית נכון, אבל חסר משמעות כלכלית כל-שהי, הוא שבשלוש השנים האחרונות — 1972, 1973 ו-1974 — מלאי ההון בתעשייה עלה ב-30% ותפוקת התעשייה עלתה רק ב-9%. משמע, משקיעים הרבה ללא תוצאות כראוי. ובכן, העובדה הסטטיסטית היא נכונה. בשלוש השנים האלה, אם לא טעו הסטטיסטיקאים, זוהי התופעה. אבל מי אומר שההשקעה שאתה עושה ב-1972 תתן לך את הפירות ב-1972? מי אומר שבתקופה זו, כאשר אנו משקיעים הרבה במפעלים מתוחכמים, במפעלים עתירי-הון — ואנו יודעים שההשקעה בתעשייה מגיעה להבשלה מלאה רק כעבור ארבע או חמש שנים — אנו יכולים לראות את הפירות? ברור שההשקעה שנעשתה ב-1972, 1973 ו-1974 לא יכלה לתת פירות כבר באותן שנים.

אליעזר רונן (המערך):

אבל מדובר גם על ההשקעות הקודמות.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אם אתה רוצה לבדוק, תבדוק לאורך ימים. ואני אכן בדקתי. לפי אותה טבלה המראה שבשלוש השנים האחרונות עלתה התפוקה ב-9% ומלאי ההון עלה ב-30%, אתה רואה, חברה-הכנסת רונן, שבשמונה השנים שעברו מאז 1968 עלתה התפוקה בשמונים וכמה אחוזים ומלאי ההון עלה בשישים וכמה אחוזים.

אליעזר רונן (המערך):

ואם אתה לוקח טבלה של חמש-עשרה שנה?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

חמש-עשרה שנה לא בדקתי.

אליעזר רונן (המערך):

אני בדקתי.

אחרים. האמת הפשוטה היא כי מחקרו של ד"ר מורביץ מצביע על מיתאם שלילי בין מחיר ההון לשיעור ניצולת ההון בתעשייה. הוא מצביע על כך שככל שההון זול יותר — הניצולת שלו רבה יותר. ההסבר לממצא מפתיע זה נעוץ בכך שהון זול מעודד שימוש בטכנולוגיה עתירת הון, ועתירות הון גוררת ניצולת רבה יותר של ההון. לפי ממצאי ד"ר מורביץ, הכפלת ההון למועסק מ-100,000 ל"י ל-200,000 ל"י כרוכה בהגדלת שיעור ניצולת ההון ב-9%.

קיימים הסברים אחרים לרמת הניצולת הנמוכה של ההון בתעשייה. הסבר אחד הוא שבענפי תעשייה רבים, דוגמת ענפי ההלבשה והיהלומים, אין נוהגים בשום ארץ בעולם להפעיל ציוד יותר מאשר במשמרת אחת. רצה המקרה ולענפים מסוג זה יש משקל רב במיוחד בתעשייה הישראלית. הסבר אחר הוא המחסור בכוח עבודה להפעלת משמרת שנייה ושלישית. לדאבוני, חסרים כיום בארץ תמריצים לעבודה במשמרות. על-ידי צעדים של-ליים, דוגמת הפסקת ההשקעות או ייקור ההון, צעדים המומלצים לאחרונה על-ידי כלכלנים ידועים, בייחוד מחוגי האוניברסיטאות, וגם חברה-הכנסת רונן ממליץ על כך, לא ניתן למשוך עובדים לתעשייה, קל וחומר לעבודה במשמרת שנייה ושלישית.

הסבר שלישי נעוץ באופי המיוחד של חלק מהתעשייה הישראלית — התעשייה הקיבוצית. מטעמים מובנים מוגבלת התעשייה הקיבוצית בהעסקת עובדים שכירים, גורם המונע במקרים מסוימים הפעלת הציוד ביותר ממשמרת אחת. בהערת אגב רוצה אני לומר שדמות התעשייה הקיבוצית בשנת 1972 היתה שונה לחלוטין מדמותה כיום. אותו ד"ר מורביץ מבסס את מסקנותיו לגבי התעשייה הקיבוצית על מדגם של שלושה מפעלי מזון, שני מפעלי טקסטיל, מפעל או שני מפעלים בתחום המתכת, מפעל בפלאסטיקה, וזהו מדגם מייצג של 240 מפעלים תעשייתיים בתעשייה הקיבוצית.

הסבר רביעי מתייחס לגודל הממוצע הקטן של המפעל התעשייתי הישראלי. ומחקרו של ד"ר מורביץ מצביע על מיתאם חיובי מובהק בין גודל המפעל לבין ניצולת הציוד. מדיניות ההותרת להגדלת המפעל התעשייתי, בין השאר על-ידי עידוד מיוזמים, עשויה איפוא לתרום לשיפור ניצולת ההון בתעשייה. ואמנם זוהי מדיניותו של משרד המסחר והתעשייה.

בלא קשר לגורמי הניצולת הנמוכה של הציוד בתעשייה ראוי להדגיש כי קיום עודף כושר הייצור בענפי תעשייה מסוימים ובאזורים מסוימים איננו מבטל את הצורך להשקיע ביצירת כושר ייצור נוסף בענפים אחרים, בפרט בענפי ייצור מובהקים או באזורים אחרים, בפרט באזורי פיתוח, שצפויה בהם אבטלה ללא השקעות נוספות.

לא ייתכן לבסס מדיניות על ממוצעים ארציים בלבד, כשם שאין לחצות נהר על בסיס ידיעת העומק הממוצע של המים.

בסיכום, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזכיר כמה דברים ספציפיים שציין חברה-הכנסת רונן, דברים שהתאימו אולי למציאות של 1972 אבל אינם מתאימים עוד היום.

(א) הוא ציין שבמקרים מסוימים מספקת המדינה מימון בשיעור של 80% מההשקעה. זה לא קיים עוד.

לאט. זוהי תוצאה של מחסור כרוני בכוח עבודה. אם אנו רוצים להעלות את התפוקה, הדרך היא בהשקעות נוספות. ואכן אף-על-פי שבשלוש השנים האחרונות עלה כוח העבודה בתעשייה רק ב-6%, הפריזון בתעשייה עלה ב-26%. בזכות מה? משום שקנו מכונות יותר יקרות, יותר טובות ויותר יעילות; ובאותו כוח עבודה הצליחו לייצר יותר.

מדיניות פיזור האוכלוסיה של הממשלה גם היא מחייבת השקעות נוספות. אין זה מועיל לי, חבר-הכנסת רונן, אם יש בתל-אביב מלאי הון לא-מנוצל. אם אנחנו רוצים תושבים בגליל, צריך ליצור מקומות עבודה בגליל. ושום ממוצע ארצי אינו תורם ואינו משנה בעניין זה.

יכולתי להביא עוד ועוד גורמים, שאחד מהם הוא הבטחון. אם ישראל רוצה לייצר ציוד בטחוני מסוים, היא זקוקה לציוד מסוים, היא זקוקה לציוד מסוים שלא רק שאינו מופעל בשלוש משמרות, אלא לפעמים אף אינו מופעל במשמרת אחת. אבל כל זה אינו מופיע בממוצע הסטטיסטי של ד"ר מורביץ, של חבר-הכנסת רונן ואחרים. המחקר של ד"ר מורביץ מצביע באופן ברור על כך שניצולת הציוד גבוהה יותר בהשקעות עתירות-הון, במפעלי יצוא, במפעלים גדולים, ואלה הם שלושת התחומים שהחוק לעידוד השקעות הון ומדיניות הממשלה מעודדים.

אני רוצה לסיים ולומר שהסיוע שמקבלת ההשקעה התעשייתית בארץ הוא נמוך מהסיוע הניתן בהרבה ארצות אחרות, ולא רק באירלנד ששם מעמידים לרשרתם 80% מימון ציבורי, מהם 50% מענק. גם בארצות-הברית, גם בבולגיה וגם בצרפת היום, בכמה תחומים, אתה יכול לקבל סיוע גדול יותר להשקעה בתעשייה מאשר בישראל.

אני משוכנע, לאחר שאני מכיר את התמונה ממקור ראשון, שאם נרע בצורה משמעותית את תנאי הסיוע לתעשייה לא יהיו לנו השקעות. ואם לא יהיו לנו השקעות, לא נראה את התוצאות לא בקאדנציה הזאת של הכנסת וגם לא בקאדנציה שלי במשרד הזה. הבעיה איננה מה יכול המשרד לדווח בסוף השנה. אני מצטער גם על הערה זו שלך. ואני לא אלק בדרכך. לא זו הבעיה. השקעה שלא תעשה בשנה הבאה בגליל תחסר לך בגליל בעוד שנתיים, שלוש, ארבע, חמש או שש שנים. והשקעה שלא תעשה בתחום הטכנולוגי המתקדם — פירותיה לא יהיו בעתיד.

לכן אני מציע לכנסת להיזהר ביותר מלהסתמך על ממצאים ורק על אנאלוזה מיקרו-אקונומית. היוזמים אינם עושים שום שיקולים של מיקרו-אקונומיה. ואתה יכול להסביר לי עד מהותיים את כל ההסברים האלה, כאשר יצטרכו לשלם ריבית על הון חוזר, כפי שמציע חבר-הכנסת רונן. אני אוכל להגיד לך בדיוק מי יוכל לפעול בתנאים אלה ומי לא. האינסטטאלטור שלך יוכל, כי הוא לוקח אצלך ואצלי 50%—100% ממה שהתיקון עולה, והריבית כלולה בפנים. מי שצריך להתחרות עם מוצרי יבוא או לייצא בתנאים אלה לא יוכל לייצא. והשיקולים המאקרו-אקונומיים לא ישכנעו אותו. אם מישהו יצטרך לפנות להשקעה ונוסף ל-40%—50% הון עצמי, דבר שאנו דורשים והוא עולה לו כיום מלוא

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

ובכן, אם תעלה לכאן ותביא טבלה של חמש-עשרה שנה, אתיחס לכך. הבאת השוואה של שלוש שנים. אני קובע שהשוואה כזאת היא בלתי-רלבאנטית. מה גם שהשנים 1973 ו-1974 היו שנים לא טובות מבחינת תפוקת התעשייה, ולא בגלל ניצולת הציוד בתעשייה אלא בגלל המלחמה ותפוקת החירום אחריה. ובכן, אתה משווה שלוש שנים, מהן שנתיים קשות מבחינת התפוקה ללא כל קשר עם מלאי ההון, ואתה משווה שנים של השקעה שאת הפירות שלהן נראה בעוד שנים מספר. אלה היו שלוש הערות קונקרטיות לדברים שציין חבר-הכנסת רונן, וחשבתי שאני צריך להגיב עליהן במקום ולפרוטוקול.

דבר רביעי שאומר חבר-הכנסת רונן במסקנות שלו הוא שלתעשייה לא צריך לסייע, אבל למפעל יצוא יש לסייע בכל אופן. עם הפרופוסורים שאנו מקיימים אתם דיונים כבר הבהרנו את הנקודה. אין יצוא, חבר-הכנסת רונן, בלי יצוא עקיף. אינך יכול לייצא מוצי הדריים בלי בקבוקים, בלי קופסאות פת, בלי קארטונים וכו'. כי אם יהיו רק מפעלי יצוא, מזה לא יצמח לנו יצוא. אם רוצים לסייע ליצוא צריך לסייע למפעלי ייצור באותם התחומים שבהם תשתית הייצור חייבת להתרחב, אם אתה רוצה להרחיב את הייצוא.

דבר נוסף שאני רוצה לומר הוא שדולר שאנו חוסכים כתוצאה ממוצר שאנו מייצרים, ולכן אנו פטורים מלייבא אותו מוצר, הוא דולר ירוק ודולר בעל ערך, בדיוק כמו דולר שאנו מרוויחים על-ידי יצוא. ולכן השפעה על מאזן התשלומים יש לא רק ליצוא שלנו אלא גם למפעלים המחליפים יבוא. אני יכול לתת דוגמה: המדינה שלנו מוציאה עכשיו מדי חודש קרוב למיליון דולר על יבוא מלט. אילו היו לנו מפעלים המסוגלים לספק צריכת הארץ במלט ברור שהיינו חוסים כיום הוצאה זו. ואם ערך הדולר הנחסך היה נמוך כפי שהוא היום במלט, היתה המדינה נהנית מזה במאזן המסחרי ובמאזן התשלומים.

אליעזר רונן (המערך):

חשבתי שמדיניות הממשלה היא לצמצם את היקף הבנייה.

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

גם אני חושב כך, אבל עובדה היא שאנו צורכים יותר מלט, ושלושת המפעלים הקיימים אינם יכולים לספק את כל הדרוש. אם אתה רוצה לקיים דיון על היקף הבנייה, זה דיון אחר.

יצחק נבון (המערך):

לא עכשיו.

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

אני יודע שאנו מייבאים מיליון טון מלט. טונה מלט עולה 44 דולר פו"ב. והלוואי והיה לנו מפעל שיכול היה לעשות זאת. וזה איננו יצוא, זה ייצור לשוק המקומי, אך תרומתו למאזן התשלומים שלנו זהה לחלוטין לזו של היצוא.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר שאם יש ניצולת נמוכה בארץ, לא בהשוואה לפיליפינים ומאלוזיה ב-1972, אלא לארצות שאנו יכולים להשתוות אליהן, הרי זו תוצאה של הרכב התעשייה שלנו. וזה משתנה לאט-

חוברת ז', ישיבה רל"ד

— הצעות לסדר-היום (בר-לב, אברמוב, רונן); החלטה בדבר אישור הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948 (אברמוב, גבון) —

היו"ר ש. ז. אברמוב :

אני שואל אותך, לא אתה אותי.

אליעזר רונן (המערך):

להצעה כזאת אני יכול לסרב?

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת, אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

שיעור הריבית, הסיוע יינתן לו על-ידי הלוואה צמודה חלקית שתעלה לו עוד 20%, השיקול המאקרו-אקונומי — בין שהוא מתוחכם ובין שלא, את הביזנס שלו הוא יודע — לא ישפיע עליו ולא יביא אותו להשקעה זו.

אדוני היושב-ראש, למרות כל הפירוטים האלה אני מסכים שהנושא יתברר בירור נוסף בוועדה ולכן מציע אני להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת רונן, אתה מסכים להצעת שר המסחר והתעשייה?

אליעזר רונן (המערך):

יש לי ברירה?

ה. החלטה בדבר אישור הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948 *

שר הבטחון ביקש להאריך תוקף תקנות אלה לשנה נוספת, כי הנסיבות שהביאו בעבר להחלטתו להאריך את התקנות לא השתנו. הארכה זו טעונה, כאמור, אישור הכנסת.

בדיון שנערך בוועדת החוץ והבטחון על הארכת תקפן של התקנות שמעה הוועדה דיווח על פעולתה של ועדת ערר מינהלית אשר הוקמה בעקבות בקשת הוועדה שנה לפני-כן, לבחון סירובם של שלטונות הצבא לאשר לאיש מילואים יציאה לחוץ-לארץ. באותה ישיבה שמעה הוועדה דיווח מקיף על אירגון הישראליים הנמצאים בחוץ-לארץ למערך מינהלי שיקל על איתורם וקריאתם לשירות חרום בישראל בעת הצורך.

בישיבתה מיום ו' בכסלו תשל"ו — 11 בנובמבר 1975 החליטה ועדת החוץ והבטחון ללא הסתייגויות להמליץ לפני הכנסת על הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ) לשנה נוספת, דהיינו עד יום ו' בטבת תשל"ז — 31 בדצמבר 1976, ואני מבקש להעמיד החלטה זו לאישור הכנסת.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ לארץ), תש"ח—1948, נתקבלה.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי זכנסת, אנו עוברים לסעיף ד' בסדר-היום: החלטה בדבר הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, חבר-הכנסת גבון.

יצחק גבון (יו"ר ועדת החוץ והבטחון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא לאי-שורה של הכנסת שני עניינים והראשון — הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ).

לפי סעיף 5 לחוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תשכ"א—1961 — "תקפן של תקנות 8 עד 10 יהא עד יום ד' בטבת תשכ"ג — 31 בדצמבר 1963, אולם שר הבטחון, באישור הכנסת, רשאי מדי שנה בשנה להאריך את תקפן לשנה נוספת".

הכוונה כאן לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948, הקובעות כי יוצאי צבא, כמשמ' עותם בחוק שירות בטחון, תשי"ט—1959 (נוסח משולב), רשאים לצאת לחוץ-לארץ בתנאים אלה בלבד: (1) הנמנה עם כוחות המילואים — לפי היתר של שר הבטחון או של מי שהוסמך על-ידו לכך; (2) שאינו נמנה עם כוחות המילואים — לפי תעודה מתאימה המעידה על פטור משירות מילואים. תקפן של התקנות הנ"ל הוארך מדי שנה בשנה ולאחרונה הוארך תקפן עד יום כ"ז בטבת תשל"ד — 31 בדצמבר 1975.

— החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8) (אברמוב, נבו);
שאלות ותשובות (אברמוב, בארי, צדוק, טובי) —

ו. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8),

תשל"ה—1975 *

מים הללו נשמטו המלים "של בית-דין". ההצעה היא להשלים כדלהלן:

1. בסעיף 10 לחוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975 (להלן — החוק), בסעיף 215א(א) החדש, אחרי "פסק-דין" יבוא "של בית-דין".

2. בסעיף 21 לחוק, בכותרת השוליים של סעיף 444א החדש, אחרי "גזר-דין" יבוא "של בית-דין".

הבה נצטרף לבעל התהילים שאמר: "מנסתרות נקני, גם מזדים חשך עבדך".

אני מבקש את הכנסת לאשר את ההחלטה בדבר תיקון טעויות אלה.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה.

ה צ ב ע

ההחלטה בדבר תיקון טעויות בחוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975, נתקבלה.

ז. שאלות ותשובות

4191. מניעת הפרות חוקים והתחייבויות מצד

עיריית חיפה

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום כ"ג בתשרי תשל"ו (28 בספטמבר 1975):

בית-משפט השלום בחיפה קבע בפסק-דין בחביעה אורחית כי עיריית חיפה הפרה בשורת מעשים שעשתה, אגב הקמתו של גן-ילדים ברמת-שאל, חוקים, חווים והתחייבויות, ובהם חוק התיכנון והכנייה, תשכ"ה—1965.

אבקש לדעת:

אילו צעדים נקט היועץ המשפטי לממשלה נגד עיריית חיפה נוכח הקביעות הנ"ל של בית-המשפט?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

היועץ המשפטי לממשלה בדק את פסק-הדין של בית-משפט השלום בחיפה בתיק אורחית 1775/75. היועץ המשפטי לא ראה מקום, מטעמים של חוסר עניין ציבורי, לנקוט צעדים משפטיים בקשר להפרות שהוזכרו בפסק-הדין. עם זאת ביקש היועץ המשפטי לממשלה כי יופקו הלקחים הדרושים מפסק-הדין וכי רשויות העיריה תקפדנה להבא על מילוי הוראות החוק כרוחן וכלשונן.

4346. תכנית לפתרון מצוקת הדיור של משפחות ערביות מרובות ילדים בירושלים

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר המשפטים ביום כ"ה בחשוון תשל"ו (30 באוקטובר 1975):

"במעריב" מ-20 באוקטובר 1975 פורסם שקיימת

היו"ר ש. ז. אברמוב :

אבקש את יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, חבר-הכנסת יצחק נבו, להביא לפנינו החלטה בדבר תיקון טעויות בחוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975.

יצחק נבו (יו"ר ועדת החוץ והבטחון):

כנסת נכבדה. שר המשפטים, הנוכח אתנו כאן באולם, פנה לוועדת החוץ והבטחון, לפי סעיף 10א(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948, בהצעה לתקן טעות בחוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975, אשר נתקבל בכנסת בקריאה שלישית ביום י"ג באב תשל"ה — 21 ביולי 1975.

הטעות היא לשונית ונובעת מכך שנשמטו, באקראי, מלים משני סעיפים בחוק. האחד — סעיף 215א(א) — מורה כי "בעירעור על פסק-דין צבאי לתעבורה ידון בית-הדין הצבאי לעירעורים בשופט משפטי אחד". והשני — כותרת השוליים לסעיף 444א היא "גזר-דין צבאי לתעבורה". כמובן, אין "פסק-דין צבאי לתעבורה" ואין "גזר-דין צבאי לתעבורה". בכל אחד משני הסעי-

היו"ר ש. ז. אברמוב :

אבקש את שר המשפטים לעלות לדוכן ולהשיב לשאלות של חברי הכנסת.

4097. חוות-דעת משפטית בעניין תלונתו של עתונאי נגד נגיד בנק ישראל

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ו' באלול תשל"ה (13 באוגוסט 1975):

בתשובה לשאלתה 3915 הודיע שר המשטרה ביום 29 ביולי 1975 מעל במת הכנסת כי תלונת העתונאי יגאל לביב נגד מר משה זנבר, הנגיד הנוכחי של בנק ישראל (בעניין קבלתה של דירת מגורים בשווי 300,000 לירות, במתנה מאת הבנק לפיתוח התעשייה ערב פרישתו מראשות ההנהלה של בנק זה וכניסתו לתפקיד של נגיד בנק ישראל), "הועברה לפרקליט המדינה לחוות דעת אם יש מקום לפתוח בחקירה משטרתית".

אבקש לדעת:

מה היא מסקנתו של פרקליט המדינה בנדון?

שר-המשפטים ח. י. צדוק :

אני שמח לראות כאן את חבר-הכנסת בארי שזיכה אותי בחמש מתוך שמונה השאלות שאני עומד להשיב עליהן היום. התשובה לשאלתה שלו היא: היועץ המשפטי לממשלה בדק את העניין והחליט כי אין מכתבו של העתונאי יגאל לביב מגלה עילה לפתיחת חקירה משטרתית.

על מלאי לאחר הפיחות. כן מסופר כי נבחר מספר תי-
קים מצומצם מבין התביעות הנ"ל שיוגשו למשפט.

אבקש לדעת:

1. האם נכון הדבר כי שלטונות המס נאלצו לוותר
על הגשת התביעות למשפט לרגל מחסור בכוח-אדם
בפרקליטות ומחשש של עומס-יתר על בתי-המשפט?

2. האם נכון כי מספר התיקים על הצהרות כוזבות
הגיע ל-21,262?

3. האם היו מקרים של האשמה נוספת לגבי מספר
מקרים שעשו את האשמה כבדה יותר וחורגת מתחום
הצהרות על מלאי?

4. האם ידוע לשר מה הוא הנזק הכספי המשוער
במספר המקרים שהובאו לידיעת הפרקליטות?

5. האם אין השר חושב-שיש להכין בהקדם מערכת
משפטית מיוחדת לתחום המסים כנהוג בהרבה ארצות
אחרות?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

לשאלה 1: הידיעה אינה נכונה. אין זה נהוג ביחס
לעבירות הקשורות במסים ובהיטלים להביא למשפט
בכל מקרה של הפרה. למשפט מובאים תיקים אופייניים
וחמורים במיוחד. גם ביחס למקרים של הצהרות כוזבות
על מלאי לאחר הפיחות לא היתה הכוונה להגיש כתבי-
אישום נגד כל הסוחרים הנוגעים בדבר. ביחס לרוב
המקרים החליטה הנהלת המכס, בנוסף על גביית המס
הראוי, לקבל תשלום כופר מהעבריינים. פרקליט המדי-
נה הסכים, לבקשת מנהל המכס והבל, שפרקליטי המחוז
זוהו יטפלו במספר תיקים מהסוג הנדון, וזאת בהתחשב
בחשיבות הנושא ולמרות העובדה שקיימת מחלקה מש-
פטית נפרדת באגף המכס המופיעה בדרך כלל במשפטים
הקשורים בעבירות מכס מובהקות. בהתאם להסכם הנ"ל
עם מנהל המכס הורה פרקליט המדינה לפרקליטי המחוז
זוהו לתת עדיפות לתיקים האמורים ולנהלם בתקיפות
הראויה.

לשאלה 2: כן.

לשאלה 3: יש תיקים שבהם ההצהרה הכוזבת ביחס
למלאי היתה רק אחת האשמות במסגרת עבירות אחרות
שבהן הואשם נאשם פלוני. כך, למשל, הגיש פרקליט
מחוז תל-אביב נגד מנהל חברת "המגדר" כתב-אישום
אשר כלל, בין היתר, גם עבירות מכס וגם עבירות של
שחד ומרמה.

לשאלה 4: אין להגיש שהיה נזק כספי, שכן סכום
המס הראוי נגבה בכל המקרים, גם כאשר לא הוגש
משפט פלילי נגד הסוחר העברייני.

לשאלה 5: לא. אני מתנגד להקמת מערכת שיפוט
מיוחדת. אני חושב שיש לייעל ולתגבר את מערכת
השיפוט ואני עושה כל מאמץ אפשרי בכיוון זה.

4541. הקמת בניין חדש לבית-המשפט בנתניה

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום י"ג
בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

בעת האחרונה סייר כבודו בבית-המשפט בנתניה ועמד
מקרו על המצב העגום, מבחינה פיסיית, שבו הוא נתון.
בשים לב להפשרת ההקפאה של בניית בניינים צי-
בוריים בנתניה, כגון בית מועצת הפועלות, אבקש
לדעת:

תכנית להעברת התושבים הערביים מירושלים העתיקה
אל מעבר לחומות, אל שטח הכפר עזריה שהוא מחוץ
לתחום ירושלים. בידיעה נאמר שהוועדה הממשלתית
לענייני ירושלים תדון בשאלת האחריות לשירותים מו-
נציפאליים לתושבים האלה עם העברתם.

הנני שואל:

1. האם קיימות תכניות כל שהן להעברת תושבים
ערביים מירושלים העתיקה אל מחוץ לחומות?

2. אם כן — מה הן תכניות אלה?

3. האם העברת תושבים ערביים מחוץ לתחומי
העיר אינו עומד בסתירה להחלטות האו"ם בנוגע לירו-
שלים ומעמדה?

4. האם מוכן כבוד השר להבטיח ששום משפחה
לא תועבר ממקום מגוריה בניגוד לרצונה?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

לשאלות 1-2: משרד השיכון ועיריית ירושלים
עושים לפתרון מצוקת הדיור של משפחות מרובות
ילדים בירושלים, יהודיות וערביות, המבקשות להש-
תלב בתכניות השיכון של הממשלה והעירייה. במסגרת
זאת מתכננים בניית שיכון בשכונת עזריה.

לשאלה 3: לא.

לשאלה 4: שום משפחה איננה מועברת ממקום
מגוריה שלא מרצונה, זולת על-פי פסק-דין לפינוי הניתן
על-ידי בית-משפט מוסמך.

4453. מתן שירות לציבור עורכי-הדין בספריה של
בית-המשפט העליון

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ו'
בכסלו תשל"ו (10 בנובמבר 1975):

הספריה של בית-המשפט העליון סגורה בפני עורכי-
דין עד לשעה 10:30 לפני-הצהריים.

אבקש לדעת:

1. מה היא סיבת הדבר?

2. כלום נכון כבודו לנקוט צעדים כדי לאפשר
לפרקליטים כניסה לספריה החל בשעה 10:00?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

ספריית בית-המשפט העליון נועדה קודם כל לשי-
מוש של בית-המשפט ובשעות הבוקר מוטל על ספרניה
לספק ספרי משפט לשלושת האולמים של בית-המשפט
לדיונים המתקיימים בהם.

הכנת הספרים והעברתם לאולמים מצריכה זמן ניכר
ומרחב לסידור הספרים. בשעת ביצוע עבודה זו אין
אפשרות לשרת את ציבור עורכי-הדין בתוך כחלי
הספריה הצפופה.

הספריה נפתחת מיד אחרי תום הכנת הספרים והח-
זרת הסדר בספריה על כנו.

4516. הנוהג בהגשת תביעות משפטיות על עבירות
הקשורות במסים ובהיטלים

חבר-הכנסת א. אפרת שאל את שר המשפטים ביום י"ג
בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

בעתון "הארץ" מיום 12 בנובמבר 1975 התפרסמה
ידיעה כי הפרקליטות — בהסכמת שלטונות המס — לא
תתבע בפלילים 1,262 אנשים שהגישו הצהרות כוזבות

שאלות 2 ו-3 נמחקו.

לשאלה 4: נוכח התשובה לשאלה 1 אין שאלה זו מתעוררת.

4543. הנוהג בהגשת תביעות משפטיות על עבירות הקשורות במסים ובחיטלים

חבר-הכנסת א. רונן שאל את שר המשפטים ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

בעתון "הארץ" מ-12 בנובמבר 1975 פורסמה ידיעה שלפיה פרקליטות המדינה לא תגיש משפטים פליליים נגד 1,262 עבריינים שהתחמקו מהצהרות אמת על המלאי שברשותם בעת פיחות הלירה בנובמבר 1974. לפי ידיעה זו סיבת הוויתור נעוצה במחסור בכוח-אדם משפטי ועומס-יתר בבתי-המשפט. לפי דברי העתון הות' לט בהנהלת המכס לפטור מתביעה את המעלימים תמורת כופר של 50% מהסכום שהם חייבים. לפי האומדן מגיע סכום ההעלמה ל-150 מליון לירות.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות, בעיקרן או בחלקן?
2. מה הן העובדות הרלבנטיות לאמיתותן?
3. אם התשובה לשאלה 1 חיובית — האם אין השר סבור שוויתור זה עשוי לעודד מתחמקים ומעלימים בעתיד?
4. האם ויתור זה עולה בקנה אחד עם המדיניות המוצהרת של הממשלה לביעור העלמת המס?
5. האם מוכן השר להורות לפרקליטות המדינה להכין ולהגיש את התביעות נגד החשודים בהעלמת מס?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

ראה תשובתי שניתנה היום על שאילתה מס' 4516, של חבר-הכנסת אהרן אפרת, באותו עניין.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

חברי הכנסת, ישיבת הכנסת הבאה — ביום שני בשעה ארבע אחר-הצהריים. ישיבה זו נעולה.

האם ניתן לגשת בקרוב להקמת משכן חדש לבית-המשפט בנתניה על-פי תכניות מאושרות ועל מגרש מתאים לכך זה שנים?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

נוכח תנאי השיכון הקשים שבהם נתון בית-המשפט השלום בנתניה הנני עושה כל מאמץ כדי להקדים ככל האפשר את הקמת בניין בית-המשפט בהתאם לתכניות שהוכנו.

עם זאת אינני יכול, לצערי, לאשר כי ניתן לגשת בקרוב להקמת הבניין, וזאת בשים לב למגבלות תקציביות, למדיניות הבנייה של הממשלה ולסדר הקדי-מיות בתוך מערכת השיפוט.

4542. הנוהל לגבי בקשות לדחיית דיון בבית-משפט כשל שירותו של פרקליט במילואים

חבר-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום י"ג בכסלו תשל"ו (17 בנובמבר 1975):

לפי ידיעה שפורסמה ניתנה הנחיה לשופטים לטרב להיעתר לבקשות לדחיית דיון שעילתן שירות מילואים של פרקליט המייצג צד במשפט אם הפרקליט עובד במשרד שבו עובד פרקליט נוסף.

אבקש לדעת:

1. האם הידיעה נכונה?
2. אם כן — כלום אין בהנחיה האמורה כדי לפגוע בטיב הייצוג של צד עקב החלפת פרקליט במהלך המשפט?
3. האם אין בהנחיה האמורה כדי להכביד שלא בצדק על משרד פרקליטים שעבודתו מאורגנת בהתחשב במספר עובדיו?
4. האם נכון כבודו לנקוט צעדים כדי להביא לביטול ההנחיה?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

לשאלה 1: לא ניתנה הנחיה כזאת על-ידי או על-ידי הנהלת בתי-המשפט.

הישיבה נעולה בשעה 14:30.

נספחות

א. סדר-היום לישיבות רל"ב-רל"ד

- א. שאילתות ותשובות.
- ב. שידורים בטלוויזיה הפוגעים במוראל הציבור — דיון.
- ג. חוק הביטוח, תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- ד. החלטה בדבר אישור הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח-1948.
- ה. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה-1975.
- ו. דרכים להעלאת פירון העבודה והתפוקה — דיון.
- ז. חוק המלווה לבטחון המדינה, תשכ"ט-1969 (תיקון מס' 6), תשל"ו-1975 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ח. חוק מלווה קצר מועד (תיקון מס' 11), תשל"ו-1975 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ט. הצעות לסדר-היום.
- י. הצעות חוק של חברי כנסת.
- יא. חוק לעידוד הסרט הישראלי (תיקון מס' 2), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק לתיקון ולהארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- יג. סקירת שר המסחר והתעשייה על פעולות משרדו — תשובת השר.
- יד. סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדין-וחשבון מס' 25 של מבקר המדינה (חלק א').
- טו. המצב בענף התיירות בישראל — דיון.
- טז. חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מגועי (סיכוני צד שליש) (מס' 3), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק מס שירותים (מוסדות בנקאיים וחברות ביטוח) (תיקון מס' 4), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 2), תשכ"ב-1962 (תיקון מס' 7), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק לתיקון פקודת הטלגרף האלחוטי, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- כד. היקפן של השקעות במפעלים פטרוכימיים — דיון.
- כה. המצב במוסדות לילדים בארץ — דיון.
- כו. הדרכים לביצוע המלצות ועדת ראש הממשלה לנוער במצוקה — דיון.
- כז. השבתת נמל אשדוד — דיון.
- כח. סחבת בבתי המשפט — דיון.
- כט. פיטורי עובדים דרוזים בנמל חיפה — דיון.
- ל. ריבוי תופעות אלימות ופשע בארץ — דיון.
- לא. מעמד האשה בישראל — דיון.
- לב. עליית יהודים מארצות המערב וקליטתם — דיון.
- לג. בעיית העובדים היומיים — דיון.
- לד. שביתת הימאים — דיון.
- לה. ייקור דירות לזוגות צעירים ולעולים חדשים על-ידי העלאת מחירי הקרקעות — דיון.
- לו. אחריותה ומדיניותה של מדינת ישראל לגבי יהודי התפוצות — דיון.
- לז. חוק לתיקון דיני העונשין (הפסקת הריון), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- לח. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 5), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- לט. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 2), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- מ. חוק שירות עבודה בשעת חירום (תיקון מס' 2), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מא. חוק הגנת הדייר (תיקון), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
- מב. חוק רישוי בעלי מלאכה, תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מג. חוק השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מד. חוק החוזים האחרים (תיקון מס' 2), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
- מה. חוק לחיקון פקודת הראיות (מס' 3), תשל"ד-1974 (קריאה ראשונה).
- מו. חוק כפיית קיום פסקי דין, תשל"ד-1973 (קריאה ראשונה).
- מז. הצעות סיעות הליכוד וחזית דתית תורתית שלא יחול דין רציפות על הצעות חוק אלו:
1. חוק האיגוד השיתופי, תשל"ב-1971;
 2. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 18), תשל"ג-1972—

² ק"ת תשל"ה, שיעורי מק"ח 143, עמ' 1109.

ו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ה—1975², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 154; ס"ח תשי"ד, עמ' 18.
² ק"ת תשל"ה, שיעורי מק"ח 144, עמ' 1118.

ז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 13), תשל"ו—1975², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 154; ס"ח תשי"ד, עמ' 18.
² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 148, עמ' 9.

ח. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 15), תשל"ו—1975², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 154; ס"ח תשי"ד, עמ' 18.
² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 148, עמ' 11.

ט. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 17), תשל"ו—1975², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

² ס"ח תשי"ט, עמ' 154; ס"ח תשי"ד, עמ' 18.
⁸ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 149, עמ' 24.

י. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושי-רותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושיירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 43), תשל"ה—1975³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תשי"ט, עמ' 154; תשי"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ה, שיעורי מק"ח 143, עמ' 1110.

יא. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושי-רותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושיירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 45), תשל"ה—1975³, שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344, ס"ח תשכ"ב, עמ' 44.
² ס"ח תשי"ט, עמ' 154; ס"ח תשי"ד, עמ' 18.
³ ק"ת תשל"ה, שיעורי מק"ח 143, עמ' 1112.

יב. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

(הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 48), תשל"ו—1975,³ שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושרותים), תשי"ב—1952,¹ וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949,² מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים)

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344, ס"ח תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 146, עמ' 1.

יג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

(הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 51), תשל"ו—1975,³ שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושרותים), תשי"ב—1952,¹ וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949,² מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים)

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344, ס"ח תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; ס"ח תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 148, עמ' 19.

יד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

(הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 52), תשל"ו—1975,³ שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושרותים), תשי"ב—1952,¹ וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949,² מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים)

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344, ס"ח תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; ס"ח תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 148, עמ' 20.

טו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה (סחורות ושירותים) (הטלת מס ושיעורו) (תיקון מס' 53), תשל"ו—1975,³ שכתוצאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושרותים), תשי"ב—1952,¹ וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949,² מחליטה הכנסת

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344, ס"ח תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; ס"ח תש"ד, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 149, עמ' 27.

טז. החלטה בדבר אישור הטלת מס קנייה על שירותים ושיעורו

בנספח להחלטה זו, שבהן מוטל מס שירותים, ואת שיעוריו.

בהתאם לסעיף 3א לחוק מס קנייה (סחורות ושרותים), תשי"ב—1952, מחליטה הכנסת לאשר את הוראות צו מס קנייה על שירותים, תשל"ו—1975, המופיע

יז. החלטה בדבר אישור הארכת תקנות של 8 עד 10 לתקנות - שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948

תש"ח—1948, לשנה נוספת, החל ביום כ"ז בטבת תשל"ו (31 בדצמבר 1975) עד יום י' בטבת תשל"ז (31 בדצמבר 1976).

בהתאם לסעיף 5 לחוק לתיקון תקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תשכ"א—1961, מאשרת הכנסת את החלטת שר הבטחון להאריך את תקפן של תקנות 8 עד 10 לתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ),

יח. החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975

(לפי סעיף 10א(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948)

1. בסעיף 10 לחוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975¹ (להלן — החוק), בסעיף 215א(א) הח"דש, אחרי "פסק-דין" יבוא "של בית דין".
 2. בסעיף 21 לחוק, בכותרת השוליים של סעיף 444א החדש, אחרי "גזר דין" יבוא "של בית דין".
- ¹ ס"ח תשל"ה, עמ' 198.

סיכום הישיבות

- ישיבה רל"ב (כ"ז בכסלו תשל"ו — 1 בדצמבר 1975)**
 היר"ר — י. ישעיהו; פ. שיגמן.
- א. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב. חברת-הכנסת ג. כהן ביקשה לשנות את סדר-היום ולדון בנושא ההתנחלות בסבסטיה. יושב-ראש הכנסת דחה את השינוי ולאחר חילופי דברים וסערה כללית במליאה הפסיק את הישיבה.
- ג. ש. ארבל-אלמוזלינו וי. תמיר פתחו את הדיון בדבר שידורים בטלוויזיה הפוגעים במוראל הציבור. בווי-כוח השתתפו: י. שריד, פ. שיגמן, ח. גרוסמן, ש. י. גרוס, שרי-החניון והתברות א. ידלין.
- ישיבה רל"ג (כ"ח בכסלו תשל"ו — 2 בדצמבר 1975)**
 היר"ר — י. ישעיהו; ב. צ. קשת; פ. שיגמן.
- א. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ב. ראש הממשלה י. רבין מסר הודעה בשם הממשלה על החלטת מועצת הבטחון ושיתופו של אירגון המרצחים בדינניה. בוויכוח השתתפו: מ. בגין, מ. כרמל, י. בן-מאיר, מ. תלמי, א. כץ, א. ורדיגר, י. שערי, מ. חריש, א. שוסטק, מ. וילנר, ע. גוף, ש. אלוני, ש. לוי, מ. פעיל, מ. דיין, ב. הלוי, ש. פרידמן, י. הורביץ, י. נבון. ראש הממשלה השיב למתווכחים. הצעות סיכום הוגשו על-ידי: ש. לוי בשם סיעות המערך, חזית דתית לאומית, המפלגה הליברלית העצמאית, חברי-הכנסת ב. הלוי, א. ורדיגר בשם סיעת חזית דתית תורתית; א. לבנבראון בשם הרשימה הקומוניסטית החדשה; ב. מואב בשם סיעת יעד—תנועה לזכויות האזרח; מ. פעיל בשם סיעת מוקד; מ. נסים בשם סיעת הליכוד. מ. נסים הציע גם להביע אי-אמון לממשלה.
- א. אנקוריון הודיע על החלטת ועדת הכנסת שהחלטת ועדת הכנסת להעביר את ההצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת ז. שובל בדבר הגישו הצעות (נפרדות) בחברת "עמידר" לוועדה לענייני ביקורת המדינה.
- ד. י. דרניצקי (יודין) הגיש הצעה לסדר-היום בדבר המחסור החמור בשמן ובמוצרים חיוניים אחרים. שרי-המסחר והתעשייה ח. ברילב השיב להצעה. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.
- ה. א. רונן הגיש הצעה לסדר-היום בדבר יעילות ניצור לת ההון בתעשייה. שר המסחר והתעשייה השיב להצעה. הוחלט: להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.
- ו. י. נבון (ייר ועדת החוץ והבטחון) הביא החלטה בדבר אישור הארכת תקפן של תקנות 8 עד 10 בתקנות-שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח—1948. הוחלט: לקבל את ההחלטה.
- ז. י. נבון (ייר ועדת החוץ והבטחון) הביא החלטה בדבר תיקון טעויות בנוסח חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 8), תשל"ה—1975. הוחלט: לקבל את ההחלטה.
- ח. שרי-המשפטים ח. י. צדוק השיב על 8 שאילתות של חברי-הכנסת: י. בארי, ת. טובי, א. אפרת, א. רונן.
- ישיבה רל"ד (כ"ט בכסלו תשל"ו — 3 בדצמבר 1975)**
 היר"ר — מ. בן-פורת; ש. ז. אברמוב.
- א. ע. אמוראי (בשם ועדת הכספים) הביא החלטות